SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

c. k. wyższego Gimnazyum

W KOŁOMYI

ZA ROK SZKOLNY

1887.

Kołomyja 1887.

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.

Z drukarni M. Biłousa w Kołomyi.

De quaestoribus Romanis.

Historia quaesturae Romanae variaque negotia quaestorum ab antiquissimis temporibus usque ad finem reipublicae Romanorum materiam nobis praebuerunt, ut hanc dissertationem scriberemus; quapropter cum omnes mutationes, quae in quaestura labentibus annis facta sint, ex operibus veterum praecipue Livii et Ciceronis demonstrare, tum negotia quaestorum conferre conabimur. Quod, si expectationi responderit, operis pretium erit.

Quaestores, ut ex tota dissertatione elucebit, a conquirendis maleficiis appellati sunt. Sententiam hanc comprobat Ter. Varro (ling. lat. 5. 81.), qui tamen quaestores sui temporis intuens incaute pristina eorum negotia posterioribus immiscuit et nomen quaestorum conquirendis maleficiis quaerendaque pecunia explicavit. Quaestores antiquissimis temporibus Romae regibus regnantibus fuisse testantur Tacitus (ann. 11, 22), Zonaras (Cass. Dio 7. 13). Junius Gracchanus (Ulp. Dig. 1, 13) admonens „Romulum et Numam binos quaestores habuisse, quos ipsi non sua voce, sed populi suffragio crearent“ minus mihi recte rem intellexisse videtur, reges enim et primi consules ipsi sibi quaestores assumebant, accuratissimeque mea sententia Carolus Nipperdey ad supra laudatum locum Taciti adnotavit Gracchanum falso legem curiatam de imperio, qua quaestorum, magistratuum regum, postea consulum mentio facta esset, interpretatum esse. Initio reges, postea consules sibi quaestores assumebant, ut parricidii reos accusarent seque in iure dicundo sublevarent; mentio autem quaestorum in laudata lege, ut sentio, propterea fiebat, quod populus se non solum regi, sed etiam magistratibus iussu regis agentibus obtemperaturum esse rite profitebatur. — Neque mihi Livius (4, 4, 3.) hanc originem quaestorum denegare videtur dicens: „tribuni plebi, aediles, quaestores nulli erant, institutum

est, ut fierent;" nam haec verba adeo in universum dicta sunt, ut ex iis nihil statui possit. Restat mentio a Plutarcho (Popl. 12. 3) facta quaestores primo reipublicae anno institutos et a populo creatos esse; quae mentio, quam vilis sit, ex iis, quae supra dicta sunt, apparet. A quo rege quaestores inducti sint, parum constat; id certum mihi esse videtur iam primis regibus regnantibus quaestores fuisse. Initio igitur reges binos sibi assumebant quaestores, qui a suo munere quaestores parricidii appellabantur; dico binos, hic enim numerus accipiendus est, si auctoritati veterum fidem damus, si principium collegii in quaestorum quoque numero observatum esse volumus, si analogiam duumvirum perduellionis respicimus; talis denique numerus primis reipublicae temporibus apparet. Regibus axactis permansit consulibus potestas deligendi quaestores, quibus praeter priora negotia etiam cura aerarii mandata est appellabanturque quaestores parricidii et aerarii. Haud ita multo post sexagesimo tertio anno post Tarquinios exactos primum Valerius Potitus et Aemilius Mamercus patricii quaestores a populo comitiis tributis (Cic. ad fam. 7, 30), quibus consul aut tribunus militum consulari potestate praeerat, creati sunt magistratusque populi Romani quaestura facta. Tacitus (ann. 11, 22.) primorum creatorum quaestorum admonens addidit „ut rem militarem comitarentur" quae sententia futilis mihi esse videtur, cum opera Livii lego, qui eos urbanos (4, 43, 4.) appellat et semper in urbe esse iubet. Sententia Taciti potius ad annum quadringentesimum vicesimum primum (421.) ante Chr. n. referenda est, quo numerus quaestorum duplicatus est, ut essent quattuor. Duo additi sunt quaestores, ut consulibus ad ministeria belli praesto essent (Liv. 4, 43, 4.). Ab eo tempore duo quaestores urbani appellati (Mommsen St. R. 2.522 A. 4) in urbe aerarii curandi causa manebant, duo cum consulibus singuli cum singulis sorte dati (Liv. 30, 33, 2) in castra proficiscebantur militaresque appellabantur. Laudato anno magna tempestas inter patricios et plebem orta est, cum patricii numerum quaestorum ampliare vellent, tribuni autem plebis legem promulgarent, ut plebeis quaesturam petere liceret profitentes, si abnueretur, se non passuros, ut numerus quaestorum augeretur. A patriciis initio renitentibus denique concessum est (Liv. 4, 43, 4.) ut plebei quoque quaesturam capere possent, ampliatusque numerus quaesturam nihil resistentibus tribunis; attamen demum anno 409 ante Ch. n. primi quaestores ex plebe creati sunt, Qu. Silius, P. Ae-

lius, C. Appius, ad quos unus ex patriciis C. Fabius Ambustus
accessit (Liv. 4, 54, 3.). Ex novis quattuor quaestoribus duo
quaestores urbis vel urbani semper in urbe munere fungebantur
ad eosque non solum cura aerarii sed etiam parricidium pertine-
nebat, duo cum consulibus ad exercitum proficiscebantur. Inde
factum est, ut quaestores ante initum magistratum negotia sorti-
rentur. Anno 289 ante Chr. n. triumviri nocturni in triumviros
capitales mutati sunt (Liv. ep. 11. Var. l. l. 5, 81.) iisque parri-
cidium traditum; quaestoribus urbanis cura tantum aerarii per-
mansit. Anno 267 aut, quod incertum est, 241 ante Chr. n. nume-
rus quaestorum auctus est, ut essent octo (Liv. ep. 15. Tac. ann.
11, 22.) Quae negotia novis quattuor quaestoribus tributa sint,
haud ita dilucide patet. Fortasse iam tum stipendiaria Italia
facta tres eorum provincionalia negotia Ostiae (Cic. Sest. 17.),
Calibus (Tac. ann. 4, 27.), Arimini (Plut. Sert. 4.), quo 268
anno ante Chr. latina colonia ducta est, accipiebant. Quae-
stura Ostiensis gravissima molestissimaque fuit, ut cui summa
cura importati frumenti mandata sit. Quarto quaestori nulla pro-
vincia assignabatur, sed ad dispositionem senatus in urbe mane-
bat, ut, si quo opus esset, mitti posset. Idem dabatur ducibus,
qui prorogato imperio exercitui praeerant, aut ex senatus consulto
imperium exercitus accipiebant. Hoc modo Publius Cor. Scipio,
cui postea Africano cognomen datum, cum anno 210. ante Chr.
n. in Hispania exercitui praeesset, quaestorem C. Flaminium in
castris suis habuit eique curam tuendorum captivorum attribuit
(Liv. 26, 49, 11.). Idem quaestor Nova Carthagine capta omnem
pecuniam ab urbanis ademit (Liv. 26, 47, 8.).

Sententia Lud. Lange (Röm. Alterth. I_2 p. 744.) numerum
quaestorum anno 227 et 197 ante Chr. n. simul cum numero prae-
torum binis novis amplificatum esse omni testimonio veterum caret.

Usque ad annum. 180. ante Chr. n. quaestores sine discrimine
aetatis creari poterant. Saepe antea viri consulares quaesturam
petebant e. gr. anno 450 ante Chr. n. Titus Quinctius Capitolinus
ter antea consul quaesturam gessit (Liv. 3, 24, 7.). Supra citato
anno rogatio a L. Vilio lata est, quot annos nati quemque ma-
gistratum peterent caperenque (Liv. 40, 44, 1.). Haec rogatio com-
probata lex Vilia annalis appellabatur. Praeter hanc altera quo-
que lex annalis Pinaria tempore ignoto lata est, sed utraque pe-
riit. Ex indiciis tantum veterum concludere possumus, quae summa
earum legum fuerit. Si consideraverimus iuvenem septemdecim

annos natum togam virilem induere, toga accepta per decennium stipendia facere, stipendiis exactis magistratus petere potuisse, satis compertum habebimus Romanos vicesimo septimo anno vitae quaesturam, quae primus gradus honorum habebatur (Cic in Verr. Act. 1. 4. 11), petere potuisse. Hoc anno vitae Tiberius (Plut. Ti. Gracch. 5) et Caius (C. Gracch. 1. 2. Gell. N. A 15. 12.) Gracchi quaesturam gesserunt. Nostra coniectura praesertim, quod ad quaestores militares spectat, satis probata nobis esse videtur, cum viri, qui stipendia confecerant rerumque militarium peritissimi erant, in castris munere quaestorum fungerentur. Aliam quoque coniecturam apud doctissimos viros invenimus, nempe posterioribus temporibus tricesimum annum vitae ad capessendam quaesturam statutum esse; quae coniectura a Cicerone comprobatur. A lege Vilia usque ad tempora Sullae quaestura non mutata permansit. Sulla anno 81 ante Chr. n. lege de viginti quaestoribus creandis numerum quaestorum ampliavit statuitque, ut magistratu abeuntes in senatum, cui iudicia mandaverat, legerentur. Quaestores in senatum lecti ius sententiam in senatu dicendi non habebant, ut qui nondum curulem magistratum ante suam lectionem gesserant (Gell. N. A. 3, 18. Vall. Max. 2, 2, 1.) I. Caesar anno 45 ante Chr. n. quadraginta quaestores creari iussit (Cass. Dio 43, 47.) quod mox evanuit manseruntque viginti quaestores Sullae, quorum duo urbani aerarium publicum curabant, ceteri iam duces sequebantur, iam in provincias, postquam imperium Romanum extra Italiae fines propagatum est, proficiscebantur, quo praefectis provinciarum in administranda provincia auxilio essent. Si numerus quaestorum non sufficeret, viris quaestoriis quaestura mandabatur; quaestorii viri autem sunt, qui aut iam antea quaesturam gesserant, aut suffecti sunt, quaestore in magistratu mortuo. Cum vir quaestorius magistratum iniret, pro quaestore appellabatur. Quaestores provincionales usque ad adventum novi quaestoris magistratum gesserunt, saepe etiam prorogato magistratu in provinciis in sequentem annum manebant. De quaestoribus pro praetore et pro consule in parte, quae de quaestoribus provincionalibus agetur, breviter dicemus. De historia quaesturae temporibus reipublicae hactenus.

Imperator Augustus quaestores urbanos vel aerarios anno 28 ante Chr. n. sustulit curamque aerarii initio viris praetoriis postea anno 23 praetoribus, qui magistratu fungebantur, mandavit (Cass. Dio 53, 2, 32. Suet. Aug. 36.). A Claudio restituti anno 44

p. Chr. n. tempusque magistratus in triennium extentum est (Tac. ann. 13, 28, 29).

Denique anno 57 p. Chr. n. sublati nunquam iam apparent. Quaestores provincionales initio ab Augusto sublati, rursus anno 9 ante Chr. n. restituti sunt atque postea in provinciis senatus usque ad imperatoris Claudii tempora existunt et quoddam genus iurisdictionis habent (Cass. Dio 53, 14).

Quo die initio quaestores magistratum inierint, incertum est; probabilis tamen coniectura est eos initio anni quotannis sub regibus magistratum inisse. Idem mos usque ad annum 154 ante Chr. n. permansit, quo anno in Calendas Januarias initium anni translatum est. Ab hoc anno quaestores Nonis Decembribus magistratum inibant et primis quinque diebus magistratibus in leges in templo Saturni iurantibus aderant et in commentarios eorum iusiurandum perscribebant (Cic. in Verr. act I. 10. 30). His rebus perfectis ab abeuntibus magistratu quaestoribus reposcebant rationem, quam novis consulibus proferrent. Exposita breviter historia quaesturae, restat, ut de negotiis quaestorum pauca dicamus.

Antiquissimis temporibus quaestores tantum parricidium persequuntur, proptereaque quaestores parricidii appellantur. Quod ad negotia eorum spectat, res omni testimonio veterum caret; propterea, quae de negotiis quaestorum illius temporis dici possunt, incerta sunt. Si ex eorum nomine conicere fas est, quaestores omnia, quae nomen parricidii gerebant, conquirebant, parricidiique scelere adstrictos in ius vocabant. Parricidium initio fortasse caedem parentum et consanguineorum postea omnem caedem significabat. Temporibus regum huic voci sensus omnis sceleris praeter perduellionem et proditionem, quas duumviri perduellionis ad hoc dicti iudicabant, subductus est. Si quis religionem laesisset, si matronam Romanam offendisset, parricidii reus erat (Osenbrüggen. Das altröm. Parricidium. Kieler Philol. Studien 1841 p. 213.). Quaestores in eiusmodi rebus accusatores publicos fuisse persuasum habeo; eorum autem erat sceleratos conquirere, in ius vocare, certa argumenta sceleris iudici dare; quae res, quia viros rei gnaros peritosque postulabat, quaestores ex senioribus adsumebantur itaque permansisse sentio, quam diu quaestores munere accusatorum publicorum fungebantur, ut genus sceleris describere argumentaque graviora minus gravibus praeferre scirent. Verba, quae de quaestoribus apud Zonaram (7. 13.)

legimus — *Τὰς θανασίμους κρίσεις ἐδίκαζον* — eos ius dixisse — omni fundamento mihi carere videntur, apud neminem enim veterum quandam mentionem invenimus quaestores imperium habuisse, quod habuissent, si ius dicere potuissent. Eorum erat videre, ut ex damnatis supplicium sumeretur.

Cum in instituta materia ad tempora liberae reipublicae venimus, res multo levior nobis est facta; apud veteres enim rerum scriptores indicia maximi momenti invenimus, quibus nixi certiorem rem referre possumus.

Statim a primo anno reipublicae quaestores annui facti sunt aeque ac consules, a quibus assumebantur; potuit tamen iniens magistratum consul eundem, qui priore anno quaestor fuit, sibi deligere. Delectus quaestor aliquatenus adiutor consulis in iure dicundo erat praesertim cum aut consul abesset aut cum reus ad populum provocationis ius haberet. Ipsi quaestores non iudicant, sed maleficos in ius vocant iam non consulum tantum sed etiam populi. Quaestores accusatores coram comitiis centuriatis iam anno 485 ante Chr. n. apparent. Citato anno Caeso Fabius et Luc. Valerius quaestores Spurio Cassio et Proculo Verginio qui anno ante consules fuerunt perduellionis (Liv. 2, 41, 11.) diem dixerunt, quod de occupando regno molirentur. Eandem fere mentionem apud Ciceronem (de rep. 2, 49. Phil. 2, 114.) invenimus. Itemque anno 459 ante Chr. n. A. Cornelius et Qu. Servilius quaestores Volscio Fictori, quod falsus haud dubie testis in Quinctium Caesonem, nobilissimo loco natum iuvenem extitisset, diem dixerunt (Liv. 3, 24, 3.).

Cum quaestores, absentibus consulibus, de reo comitia centuriata habere vellent, tribuni plebis impediebant (Liv. 3, 24, 7.) Inde apparet temporibus reipublicae partes demandati muneris quaestorum, quod ad parricidium spectat, auctas esse. Probabile mihi esse videtur, quaestores posteriore tempore etiam ius multae dictionis in rebus minoris momenti, quod magistratibus minoribus iam anno 454 ante Chr. n. lege Aternia Tarpeia concessum est, habuisse, cum magistratus populi Romani facti essent.

Id unum huic coniecturae repugnare videtur, quod nusquam veteres rerum scriptores de quaestoria potestate mentionem faciunt.

Officia quaestorum parricidii deminuta sunt, minorisque momenti esse coeperunt, cum alii quoque magistratus minores ius publice accusandi accepissent. Denique anno 289 ante Chr. n.

parricidium tribus viris capitalibus, qui antea nocturni appellabantur, mandatum est.

Primo statim reipublicae anno quaestoribus a Valerio Poplicola cura aerarii publici mandata est, unde quaestores parricidii et aerarii appellari coepti sunt.

Aerarium publicum in templo Saturni, quod sub radicibus Capitolii positum in forum spectat, locatum erat. Eodem omnis pecunia publica, tabulae publicae, signa legionum, posterioribus temporibus senatus consulta deposita erant. Aliudque eodem aerarium, quod sanctius appellabatur, inveniebatur. In hoc aerario vicesima eorum, qui manu mitterentur, ad ultimos casus servabatur, unde etiam ea pecunia aurum vicesimarium dicitur (Liv. 7. 16, 7; 27, 10, 11.) Pecunia haec tantum ex senatus consulto depromi poterat (Liv. 27, 10, 11.) Claves utriusque aerarii penes quaestores fuerunt (Liv. 38, 55, 13.); aerarium sanctius tamen ex senatus consulto consules aperiebant.

Ipsi quaestores nihil ex aerario depromere poterant, quod ius penes senatum et magistratus cum imperio fuit. Initio iussu consulum omnia, quaecumque ad aerarium pertinebant, curabant, a quibus pendebant, quibus omnes rationes referebant. Cum quaestores sexagesimo tertio anno post Tarquinios exactos creari a populo coepti essent, ex senatu et maioribus magistratibus pendebant eorumque iussu omnia exsequebantur. Quaestores libros accepti et expensi conficiebant, qua in re eos scribae quaestorii adiuvabant (Cic. Verr. 3, 79, 183. de dom. 28, 74.) Quaestores nomina eorum, qui tributum, qui stipendium pendere debebant, in album efferebant eorumque erat eam pecuniam exigere et ab iis, qui persolvere recusabant, petere (Liv. 33, 42, 2 squ). Quaestores aerarii vectigalia devictis imperata accipiebant et de qualitate et quantitate redditae pecuniae edicebant. Cum anno 199 ante Chr n. Carthaginienses argentum in stipendium impositum Romam advexissent, quaestores experientes quartam partem pecuniae decoxerunt et argentum non esse probum renuntiaverunt (Liv. 32, 2, 2.). Quaestoribus omnis pecunia, quae ex salaria annona, locato agro publico, portoriis redibat, reddebatur. Quaestores partes agri publici ex senatus consulto vendebant (Liv. 28, 46, 5.), qui ager venditus quaestorius appellabatur. Pecunia damnati quaestoribus urbanis praedes dabant (Liv. 38, 58, 1.). Si praedes dati non essent, quaestores iussu praetoris bona damnati vendebant atque in publicum redigebant (Liv. 4, 15, 8; 38, 60,

8; Tab. Bant. „sei condemnatus erit, praedes ad quaestorem urbanum det, aut bona eius poplice possideantur, facito.“) Apud eos in templo deponebantur tabulae censoriae, senatus consulta, tabulae legum (Liv. 29, 37, 12. squ.; 39, 4, 8.). Quaestores omnem pecuniam pupillorum et viduarum in aerario depositam curabant et, si quid emptum paratumque iis foret, perscribebant (Liv. 24, 18, 14.). Sub eorum tutella erant signa legionum in templo Saturni deposita, quae ipsi proficiscenti in bellum exercitui deferebant (Liv. 3, 69, 8. 4, 2, 2; 7, 23, 3.). Altera ex parte quaestores omnem pecuniam ex aerario publico magistratibus cum imperio, consulibus, praetoribus, ducibus ipsorum iussu, aliis magistratibus ex senatus consulto attribuebant. Primi magistratus pecuniam acceptam illis referebant, aliorum senatus consulta, ex quibus pecunia iis persoluta est, in aerario deponebantur. Haec fuerunt documenta quaestoribus rationes facientibus (Liv. 39, 19, 4; 44, 16, 9.). Quaestores locum et lautia sumptu publico legatis sociorum curabant (Liv. 28, 39, 19, 30, 17, 14. 33, 24. 44, 16. 45, 20.). Cum Masgaba, Massinissae, Numidarum regis filius, anno 168 ante Chr. n. Romam proficisceretur et Puteolis navem egressus esset, praesto ei fuit, obviam missus cum pecunia, L. Manlius quaestor, qui Romam eum publico sumptu perduceret (Liv. 45, 13, 12.). Idem quaestor ex senatus consulto munera regi ex centum pondo argenti emere ipsumque Masgabam Puteolos prosequi, omnemque sumptum, quoad in Italia esset, praebere et duas naves Masgabae conducere iussus est (Liv. 45, 14, 9.). Simili modo L. Cornelius Scipio quaestor anno 167 ante Chr. n. Prusiae regi, qui Romam venerat, datus est qui eum circumduceret hospitioque acciperet (Liv. 45, 44, 7.).

Nonnunquam quaestores stipendium, collatum in publicum, si copia pecuniae ex praeda redactae sufficeret, populo solvebant (Liv. 39, 7, 5.).

Ampliato numero quaestorum bini urbani appellati sortitis provinciis in urbe manebant, aerariumque curabant; ceteri cum ducibus in castra aut cum provinciarum praefectis in provincias proficiscebantur, unde quaestorum provincionalium et militarium iis nomen erat. Quaestores militares ducibus sorte dabantur; saepe tamen extra sortem dux quaestorem ex senatus consulto accipere potuit. In pugna apud Zamam Publius Cornelius Scipio Laelium quaestorem extra sortem ex senatus consulto habuit. Quaestoribus militaribus omnis pecunia ducibus ad bellum ge-

rendum assignata ex aerario publico a quaestoribus urbanis attribuebatur, ex qua finito bello rationem referre debebant. Cicero (Verr. act. 1, 4, 11.) commemorat Cn. Carbonem a Verre quaestore pecunia publica spoliatum et proditum esse. Pecunia haec captivis pecuniis, manubiis i. e. pecunia, quae ex venditis captivis redibat, denique pecuniis, quae ex vendita praeda veniebant, augebatur. Omnem hanc pecuniam quaestores militares administrabant (Liv. 39, 29, 7.). Apud eos omnis praeda, omnes captivi, omnis pecunia capta deponebatur; quaestorum autem erat praedam captivosque vendere (Liv. 27, 19, 2 et 8. 34, 21, 6.). Quaestoribus cura tuendorum obsidum in castris attribuebatur (Liv. 26, 49, 10.). Quaestores vestimenta aliaque utensilia exercitui locabant. Locus in castris, quo munere fungebantur, erat forum quaestorium, quod est prope praetorium in via quintana, ubi rerum utensilium forum est (Liv. 41, 2, 11).

In praelio parti exercitus aut classis praesunt. Si pax hostibus daretur, spondebant dux, quaestor, legati, tribuni militum (Liv. 9, 5, 4. 9, 9, 8.). Absente aut occiso duce quaestor ei successor est imperiumque usque ad adventum novi ducis exercet (Liv. 25, 17, 7. 25, 19, 4.) Cum dux Romam redisset, quaestores militares rationem acceptae et captae pecuniae faciebant, quam cum reliqua pecunia apud quaestores urbanos in aerario deponebant (Liv. 10, 46, 6 et 14. 40. 41. 8.). Necessitudinem ducis cum quaestore quaestorisque cum duce summam fuisse sentio; nam cum L. Scipio Asiaticus anno 187 ante Chr. n. ab Antiocho interceptae pecuniae accusatus esset, simul cum eo etiam C. Furius Aculeo quaestor eius in ius vocatus damnatusque est (Liv. 38, 55.). Quaestores, qui praefectos provinciarum in provincias sequebantur, necessariam pecuniam Romae ex aerario publico accipiebant (Cic. Verr. 1, 13, 34. 3, 76, 177.) eam in provincia tractabant omnesque sumptus in exercitum exsolvebant. Pecunia haec vectigalibus omnis generis, quae ex provincia redibant, augebatur. Quaestorum erat vectigalia accuratissime exigere, qua potentia saepe immodice abutebantur (Cic. Verr. 1, 38, 95.). Exeunte anno quaestor pro se suoque praefecto rationem acceptae et expensae pecuniae, quae ratio quaestoria appellabatur, conficiebat (Cic. Verr. 1, 13, 36. 38, 98. in Pis. 37. ed Att. 6, 7. Plut. Tib. Gracch. 6.). Ratio quaestoria cum reliqua pecunia ad aerarium referebatur (Cic. Verr. 1, 38, 98.). Lege Julia repetundarum anno 59 ante Chr. n. lata, duae copiae rationis quaestoriae duobus municipiis

depositae esse debebant (Cic. ad fam. 2, 17. 5, 20. ad Att. 6. 7.). Quaeque provincia quotannis unum praefectum unumque ei sorte datum quaestorem habuit excepta Sicilia, ubi duo quaestores Syracusis et Lilybaei munere fungebantur; Sicilia enim ex duabus variis temporibus subactis partibus — altera pars veterior anno 241, altera 210 ante Chr. n. subacta est — constabat. Cicero fuit quaestor Lilybaetanus. Praeter curam pecuniae et vectigalium saepe quaestor pro praefecto iudicia habebat, quae iurisdictio mandata vocabatur (Cic. div. 17, 56. Verr. 2, 18, 44 sq.). Absente aut mortuo praefecto quaestor provinciam obtinebat imperiumque penes se habebat. (Sall. Iug. 103.). Cicero Cilicia provincia discedens Caelium quaestorem in suum locum reliquit (Cic. ad fam. 2, 15. ad Att. 6, 5.). Quaestore in provincia mortuo, praefectus pro quaestore sibi assumebat (Cic. Verr. 1, 36, 90.).

Quaeritur, quam ob rem negotia quaestorum provincia appelletur. Ex tota dissertatione videmus negotia quaestorum accuratissime in partibus demandati muneris consulum, quae provincia vocantur, esse, ea de causa igitur etiam munus quaestorum, qui cum consulibus coniuncti sunt, provincia appellatur.

Fieri non potest, quin quaestores pro praetore silentio praeteream. Ultimis reipublicae temporibus cum numerus consularium virorum ad administrandas provincias non sufficeret, saepe accidebat, ut quaestores pro praetore aut pro consule provinciis praeficerentur. Quaestor pro praetore aut pro consule in provinciam profecturus, Romae ex senatus conculto imperium accipiebat (Sall. Cat. 19.). Cicero (ad fam. 2, 15.) memoriae prodidit pro quaestore pro praetore provinciae praefuisse. Quae occasio tamen concludere nos non patitur auctoritatem quaestorum magnam fuisse; simili enim modo privatis hominibus imperium mandatum esse potuit.

Ab initio usque ad finem quaestura magistratus minor est. Quaestores neque potestatem quaestoriam neque ius vocationis et prensionis habent (Gell. N. A. 13, 12 sq.) Creabantur comitiis tributis, ut iam supra docuimus, post aediles curules et tribunos plebis. Inter aediles curules, tribunos plebis una ex parte et quaestores altera ex parte interest illos potestatem, hos auspicia minora habuisse (Gell. N. A. 13, 15.).

W. Niemiec

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

I.

Grono nauczycielskie w roku szkolnym 1887.

1. **Wolff Emanuel**, dyrektor, członek rady szkoln. okręg., uczył hist. w VII. godz. 3.
2. **Martini Mikołaj**, prof., ks. kat., uczył religii obrz. rz. kat. tyg. godz. 16.
3. **Łepki Mikołaj**, prof., ks. kat., uczył religii obrz. gr. kat. godzin 16.
4. **Perfecki Romuald**, prof., gosp. kl. V., uczył jęz. gr. w III. a. łać. w V., pol. w V i VII — godzin 17.
5. **Turczyński Emeryk**, prof., uczył nat. w I. a. II. a. III. a. b. V. VI. mat. I. a. II. a. godz. 18.
6. **Rudnicki Stanisław**, prof., zaw. gab. fiz., uczył mat. w IV. a. b. w VI. i VII. fiz. w IV. i VII. — godz. 18.
7. **Polański Kornel**, prof., uczył hist. w I. b. II. b. III. a. b. VIII. jęz. rus. w II. — godz. 19.
8. **Brandt Jan**, prof., gosp. kl. VII. uczył jęz. łać. w VII. i VIII. jęz. gr. w VII. pols. w II. b. — godz. 17.
9. **Gruszkiewicz Teofil**, prof., zaw. bibl. naucz., uczył jęz. łać. w II. a. pols. w II. a., rusk. w V. i VI. — godz. 17.
10. **Kubisztal Stanisław**, prof., dr. fil., uczył hist. w I. a. II. a. IV. a. VI., prop. w VII. i VIII. — godz. 19.
11. **Kryciński Waleryan**, prof., uczył rys. tyg. godzin 24.
12. **Kusionowicz Michał**, prof., uczył jęz. łać. w IV. a. i VI. — gr. w VIII. — godz. 17.
13. **Wasilkowski Józef**, prof., zaw. bibl. uczn. uczył jęz. gr. w V. i VI. pols. w VI. i VIII. — godz. 16.
14. **Szajdzicki Euzebiusz**, prof., gosp. kl. IV. a., uczył jęz. niem. w IV. a. VI. i VIII., jęz. greckiego w IV. a. — godzin 16.

15. **Rużycki Jan**, naucz., gosp. kl. IV. b., uczył języka łać., pols. i gr. w IV. b., rusk. w VII. i VIII. — godz. 17.
16. **Grabowicz Cyryl**, egz. zast., uczył rys. w I. a. b. mat. w V. i VIII., fiz. w IV. b. VIII. — godzin 20.
17. **Lewicki Stanisław**, egz. zast. naucz., gosp. kl. II. b., uczył mat. w I. b. II. b. III. a. b., nat. w I. b II. b. i rus. w III. — godzin 18.
18. **Szafran Tomasz**, gosp. klasy III. a., uczył języka łać. i pols. w III. a. łać. w II. b. — godzin 17.
19. **Erben Teofil**, uczył języka niemieckiego w III. a. b. IV. b. V. i VII. — godzin 20.
20. **Mardyrosiewicz Bohdan**, gosp. kl. I. a., uczył jęz. niem. w I. a. II. b. hist. IV. b. V. — godzin 18.
21. **Jarosiewicz Roman**, Dr. fil., uczył jęz. niem. w I. b. II. a., pols. w I. b., rus. w I. IV. — godzin 19.
22. **Niemiec Wojciech**, gosp. kl. I. b., uczył jęz. łać. w I. a. b., polsk. w I. a. godz. 19.
23. **Rychlik Aleksander**., gosp. klasy III. b., uczył łać., gr. pols. w III b., pols. w IV. a. — godz. 17.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

1. **Polański Kornel**, j. w., uczył hist. kraj. w III. godz. 1.
2. **Kubisztal Stanisław**, Dr. fil. j. w., hist. kraj. w kl. IV. i VI. g. 2.
3. **Rużycki Jan**, j. w., kaligr. tyg. godz. 2.
4. **Mardyrosiewicz Bohdan**, j. w., hist. kraj. w VII. — 1.
5. **Silberbusch Dawid**, ucz. rel. mojż. jako przedmiot obowiązk. izrael. w 4. oddziałach tygodn. godz. 8.
6. **Wroński Adam**, śpiewu w 3. oddz. godz. 4.

Zmiany zaszłe w ciągu r. szk. 1887.

Profesor Winowski otrzymał urlop na cały rok, a w jego miejsce zamianowany zastęp. Bohdan Mardyrosiewicz. Zast. Ciliński Leon w II. półroczu przeniesiony do II-go gimn. we Lwowie, w jego miejsce zamianowany Rychlik j. w.

II

KRONIKA ZAKŁADU.

Rok szkolny rozpoczął się dnia 2. września uroczystém nabożeństwem i wezwaniem Ducha św.

Wpisy uczniów do zakładu odbywały się w ostatnich 3 dniach sierpnia. Egzamina wstępne trwały do 3. września. Do I. klasy przyjęto 94. uczniów.

Dnia 4. października obchodził zakład imieniny Najjaśniejszego Pana uroczystém nabożeństwem w kościele i cerkwi, a 19. listopada imieniny Najjaśn. Pani.

Pierwsze półrocze ukończono 30. stycznia, drugie rozpoczęto 3. lutego.

Pisemna część egzaminu dojrzałości odbyła się w dniach od 13—20. czerwca. Egzamin ustny odbywał się od 4. lipca do 15. lipca, a przewodniczył mu Radca szk. Antoni Sołtykiewicz c. k. Inspektor krajowy.

Dnia 4. maja odprawiło się w kościele i cerkwi dla młodzieży szkolnéj żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. cesarzowéj Maryi Anny, a dnia 28. czerwca takież nabożeństwo za duszę ś. p. cesarza Ferdynanda.

Młodzież szkolna przystąpiła w ciągu roku szkolnego trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła w wielkim tygodniu rekolekcye wielkanocne.

Rok szkolny zakończono 15. lipca uroczystém nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu narodowego.

Ważniejsze rozporządzenia władz.

1. W myśl reskr. Ministeryalnego z 16. października 1886 l. 19.190. stracił moc obowiązującą reskrypt z 29. września 1880 l. 18 365, który orzekał, iż abituryent reprobowany przy powtórnym egz. dojrz. w razie, jeżeli powtarzał publicznie kl. VIII., mógł być przypuszczony do egz. poprawczego z jednego przedmiotu.

2. Uczniowie klasy VIII. przeznaczeni do egz. poprawczego z jednego przedmiotu po feryach, winni takowy złożyć przed 1. września, jeżeli mają zamiar przystąpić do egz. dojrzałości w terminie jesiennym, — tak aby bezwłocznie już 1. września mogli wnieść podania o przypuszczenie do egzaminu dojrzałości.

3. Rozp. z 26. stycznia 1887 l. 10.359 w sprawie chorób zaraźliwych postanawia: 1. Żadnemu uczniowi, dotkniętemu chorobą zaraźliwą (świerzb, zapalenie oczu, ospa, szkarlatyna, odra, koklusz, dyfterya, tyfus) nie wolno uczęszczać do szkoły tak długo, dopóki nie udowodni świad. lekarskiem, że powrót jego do szkoły nie zaszkodzi innym uczniom. 2. Uczniom zostającym w styczności z osobą dotkniętą chorobą zakaźną, nie wolno wchodzić do szkoły tak długo, dopóki niebezpieczeństwo zakażenia nie będzie usunięte, co winno stwierdzić świadectwo lekarskie.

4. W. R. S. Kr. rozporządza 16. maja 1887 l. 2764 na podstawie reskr. W. M. W. i O. z 16. lutego 1887 l. 24.532., iż uczeń gimnazyalny ubiegający się o przyjęcie do II. III. IV. i V. klasy realnéj, może być uwolniony od egz. wst. z religii, jęz. polsk. i niem., z historyi powszechnéj, naturalnéj i fizyki, jeżeli w świad. gimn. za ostatnie półrocze poprzedzające bezpośrednio odnośną klasę realną, oprócz ogólnego stopnia dobrego, otrzymał z wymaganego dla téj klasy przedmiotu i materyału nauki, cenzury przynajmniéj „dostateczny“ bez żadnego dodatku.

5. W. R. S. Kr. aprobowała nastepujące dzieła bać dla biblioteki, bać jako podręczniki szkolne; śpiewnik Czubskiego. — More i jeho czudesa. — Z riżnych krajiw i narodiw. — Samo-

łowicza przykłady cz. IV. — Wydawnictwo Tempsky: Livius. Ovid. Caesar. — Gindely-Mark. wyd. II. — Geom. Maryniaka. — Gram. franc. Ciechomskiego. — Botanika na niższe i wyższe gim. Rostafińskiego. — Mat. Baranieckiego. — Kształty pow. ziemi F. Hirtza w Wrocławiu. — Ruska czytanka dla wyższ. kl. Romańczuka. — Geografia wyd. III. Benoni-Tatomir. — Buchhalterya Pietrzyckiego. — Żywot św. Josafata Kuncewicza 85 Lwów. Z wydawnictw Tempskyego: Oed. rex coloneus. Antig. Electra i Philoctes. — Rys dziejów powsz. Ploetza w tłóm. — Hygiena popularna cz. II. Tarnów. Molina gram. i ćwicz. na I. i II. — Corn. Nep. Patoczka-Zanóliński. — M. T. Cic. Or. etc. pro S. Roscio. Amer. — De imperio gn. Pomp. — In Catil. IV. — U Höldera w Wiedniu: Horatii Fl. Carm. etc. v. Huemer. — Sal. Cr. Bellum Cat. et Jugurth. Promer. — Pierwiastki dziejów w organicznym rozwoju Kraków. — Zajączkowski Władysław arytmetyka na I. i II.

PLAN NAUKI.

I. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godziny tygodniowo. — Zasady katolickiéj wiary i obyczajów podług książki Schustera w tłóm. X. Zielińskiego. Uczniowie obrz. gr. kat. uczyli się z książki X. Torońskiego.

Język łaciński: 8 godz. tyg. — Nauka o prawidłowych formach imienia i słowa w połączeniu z praktyczn. ćwiczeniami przy użyciu gramatyki i ćwiczeń Samolewicza. — Począwszy od listopada co tydzień zadanie szkolne, a w 2. półroczu oprócz tego co dwa tygodnie zadanie domowe.

Język polski: 3 godz. tyg. — Podług gramatyki Małeckiego nauka o zdaniu pojedyńczém, najważniejsze zasady głosowni na przykładach, nauka o formach. Czytanie wypisów, opowiadanie i deklamacya. Co tydzień ćwiczenie ortograficzne lub zadanie na przemian.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Według gramatyki Osadcy nauka o zdaniu pojedyńczém, odmiana imienia, co ważniejsze z odmiany słowa, ważniejsze i przystępniejsze prawidła głosowni i pisowni. Z czytanki Romańczuka t. I. czytanie, opowiadanie i deklamacye. Zadania jak w polskiém.

Język niemiecki: 6 godz. tyg. — Według gramatyki Schobera odmiana imion i słów w połączeniu z najpotrzebniejszymi regułami pisowni i składni szyku. Czytanie i tłómaczenie odpowiednich przykładów z języka polskiego na niemiecki i odwrotnie według wypisów Poppera i memorowanie niektórych tłómaczonych ustąpów z II. części wypisów. Dyktaty, co tydzień zadanie domowe lub szkolne.

Geografia: 3 godz. tyg. — według książki Benoniego wyd. II. pojęcia wstępne z geografii matematycznéj i fizycznéj, ortografia, hydrografia, topografia i główne pojęcia z geografii politycznéj z uwzględ. kartografii.

Matematyka: 3 godz. tyg. — W 1. i 2. półr. arytmetyka i geometrya na przemian. Z arytmetyki według książki Mocnika-Bączalskiego pisanie i czytanie liczb w układzie dziesiętnym, cztéry działania liczbami całkowitymi niemianowanymi i mianowanymi, ułamkami dziesiętnymi, wyszukanie najmniejszéj wspólnéj wielokrotnéj i największego wspólnego dzielnika; rzecz o ułamkach zwyczajnych i cztéry działania nimi jako téż i liczbami mieszanymi; zamiana ułamków zwyczajnych na dziesiętne i odwrotnie. — Z geometryi według książki Jamrógiewicza wstępne pojęcia, koło i związek jego z liniami, kąty, ich rodzaje, sposób kreślenia ich od ręki, pary kątów, trójkąty aż do konstrukcyi trójkątów wyłącznie. Liczne ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — Według o ologii Dr. Nowickiego w 1. półr. zwierzęta ssące i mięczaki, w 2. półr. zwierzęta zestawne.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Rysowanie z wolnéj ręki podług wzoru podawanego przez nauczyciela na tablicy: linij prostych, kątów, trójkątów, czworoboków, wieloboków i linij krzywych w rozmaitych położeniach i wielkościach; ornament geometryczny płaski; objaśnienia o rytmie linij i symetryi.

II. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. – Historya starego zakonu według książki X. Dąbrowskiego, dla uczniów obr. gr. według książki Tyca, tłómaczonéj przez B. I.

Język łaciński: 8 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie form prawidłowych; formy nieprawidłowe imion i czasowników; ważniejsze spójniki, prawidła dotyczące imion własnych miast na pytania: dokąd? skąd? gdzie? zwrot accus. c. inf., abl. absol., używanie coniug. periphr. czynnéj i biernéj, gerundium, gerundivum, supinum na -um, pytania proste i uboczn . przy odpowiednich ćwiczeniach według gramatyki i ćwiczeń Samolewicza. Co miesiąc 5 zadań; 4 szk. 1 domowe.

Język polski: 3 godz. tyg. — Uzupełnienie nauki głosowni, odmiana słowa, stopniowanie przymiotników, o formach zdania w krótkości, składnia zgody, pisownia, czytanie, odpowiadanie, deklamacya. Co miesiąc 2 zadania.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Z gramatyki Osadcy powtórzono odmianę imienia, wzięto odmianę słowa w połączeniu z odpowiednymi prawidłami głosowni i naukę o partykułach. Czytanie wypisów Romańczuka t. II., opowiadanie, deklamacye. Co miesiąc 2 zadania.

Język niemiecki: 5 godz. tyg. — Według gramatyki Schobera powtórzenie nauki z I. kl., uzupełnienie nauki o czasach złożonych, o formie biernéj i omownéj, o użyciu słów posiłkowych haben i sein, o szyku wyrazów w zdaniach pojedyńczych, złożonych, głównych i zależnych. Z wypisów Schobera powtórzenie materyału z I. kl., tłómaczenie, oraz opowiadanie z części II. i III. z niemieckiego na polskie i odwrotnie. Co miesiąc 4 zadania domowe i szkolne na przemian.

Geografia i historya: 4 godz. tyg. — Z geografii według Baranowskiego i Dziedzickiego orografia, hydrografia Azyi, Afryki i Europy z uwzględnieniem kartografii; szczegółowy opis Azyi, Afryki jako też południowéj i zachodniéj Europy. — Historya starożytna w sposób biograficzny według Weltera-Sawczyńskiego w połączeniu z geografią starożytną.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Z arytmetyki powtórzenie materyału z kl. I. skrócone mnożenie i dzielenie, stosunki, proporcye, reguła trzech, praktyka włoska, rachunek procentu, miary, wagi i monety. — Z geometryi własności trójkątów i wieloboków, nauka o kole oprócz wymiaru koła. Częste ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — W 1. półr. według zoologii Nowickiego ptaki, gady, płazy i ryby. W 2. półroczu według botaniki Hückla opis najważniejszych roślin przeważnie na żywych okazach, w braku tych uprzytomniony wizerunkami lub zielnikiem.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Ornament płaski w konturze, poprzedzony rysowaniem stylizowanych liści i kwiecia. Rysunek geometrycznych brył według zasad perspektywy z modeli drutowych i drewnianych. Przy rysowaniu z modeli drewnianych objaśnienia o oświetleniu.

III. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. — Historya biblijna nowego zakonu według książki X. Dąbrowskiego, dla młodzieży obrz. gr. kat. według książki Tyca, tłómaczonéj przez B. I.

Język łaciński: 6 godz. tygod. — Z gramatyki: nauka o przyimkach, składnia zgody i przypadków, oparta na gramatyce Samolewicza i ćwiczeniach Jerzykowskiego. Z Korneliusza Neposa czytano żywoty: Milcyadesa, Temistoklesa, Arystydesa, Cymona, Epaminondasa i Pelopidasa. Zadania trzy szkolne i jedno domowe co miesiąc.

Język grecki: 5 godz. tyg. — Najważniejsze zasady głosowni, odmiana imion i słów aż do perfectum passivi podług gramatyki Kurcyusza w tłómaczeniu Sternala i Samolewicza. Tłómaczenie z greckiego na polskie i odwrotnie podług książki Schenkla i Samolewicza. — W 2. półr. dwa zadania domowe, jedno szkolne co miesiąc.

Język polski: 3 godz. tyg. — Z gramatyki Małeckiego nauka o nieodmiennych częściach mowy, składnia zgody i rządu, pisownia i interpunkcya. Czytanie III. tomu wypisów, opowiadanie, deklamacya. Co 14 dni zadanie domowe lub szk.

Język ruski: 2 godz. tyg. — Z gramatyki Osadcy składnia rządu, syntaktyczne właściwości zaimka, przymiotnika, liczebnika i czasownika. Czytanie wypisów Romańczuka, opowiadanie, deklamacya. Co 14 dni zadanie domowe lub szkolne.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Z gramatyki Janoty powtórzenie materyału z klasy poprzedniéj, składnia zgody i rządu, prawidła szyku, pisownia według książki „Regeln für die deutsche Rechtschreibung.“ Czytanie wypisów Hamerskiego, tłómaczenie z polskiego na niemieckie, a trudniejszych ustępów także z niemieckiego na polskie, opowiadanie, uczenie się na pamięć. Co 10 dni zadanie domowe lub szkolne.

Geografia i Historya: 2 godz. tyg. — Według książki Dziedzickiego i Baranowskiego geografia Niemiec, północno-wschodniéj Europy, Ameryki i Australii. — Według Weltera Sawczyńskiego dzieje średniowieczne sposobem biograficznym.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Z arytmetyki cztéry działania ilościami algebraicznymi, potęgowanie i pierwiastkowanie. — Z geometryi obliczanie powierzchni, równość, podobieństwo i zmiana figur prostokreślnych, obwód i powierzchnia koła, powierzchnia pierścienia, wycinka i odcinka. Arytmetyka Bączalskiego, geometrya Mocnika-Sternala. Częste ćwiczenia domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Nauki przyrodnicze: 2. godz. tyg. — W 1. połr. mineralogia według książki Łomnickiego, w 2. półr. z fizyki Soleskiego

ogólne własności ciał, o cieple i o pierwiastkach wraz z najważniejszymi chemicznymi związkami tychże.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Rysowanie brył geometr. złożonych i pojedyńczych członków architektonicznych z modeli drewnianych i gipsowych. Ornament płaski przeważnie z epok stylów klasycznych. Objaśnienie różnicy stylów na ornamentach, głowicach i t. d. i harmonii barw. Papier tonowy, kréda czarna i biała, pióra i farby przy rysowaniu polichromowych ornamentów.

IV. Klasa (dwa oddziały).

Religia: 2 godz. tyg. — Nauka o obrzędach kościelnych według książki Jachimowskiego, dla uczniów obrz. gr. kat. według Popiela.

Język łaciński: 6 godz. tyg. — Z gramatyki Samolewicza składnia słowa na podstawie stosownych ćwiczeń według książki Jerzykowskiego oddział II., a z metryki hexameter i pentameter — Lektura Caes. com. de bello gall. lib. I. rozdziałów 29, II. i VII. rozdziałów 20, a z Owidego Przemian 150 w. Co miesiąca 2 zadania szkolne, co 3 tygodnie domowe.

Język grecki: 4 godz. tyg. — Z gramatyki Kurcyusza-Samolewicza powtórzono materyał z III. kl. i wzięto od słów na „μι“ całą resztę nauki o formach słowa i najgłówniejsze rzeczy ze składni. — Naukę tę oparto na tłómaczeniu stósownych ćwiczeń z greckiego na polskie i odwrotnie, nie pomijając bajek, z których kilku uczono się na pamięć, powiastek i t. p. z książki Schenkla-Samolewicza. — Miesięcznie dwa zadania.

Język polski: 3 godz. tyg. — Powtórzono naukę o pisowni i interpunkcyi, tudzież o zdaniu pojedyńczém i wzięto naukę o zdaniu złożoném, wierszowaniu i główniejsze zasady stylu. Czytanie IV. tomu wypisów, opowiadanie, deklamacya. — Miesięcznie dwa zadania, naprzemian domowe i szkolne.

Język ruski: 2 godz. tyg. — Z gramatyki Osadcy wzięto etymologią, składnię słowa i o wierszowaniu. Czytanie wypisów Partyckiego, opowiadanie, deklamacya. Miesięcznie dwa zadania domowe i szkolne na przemian.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Z gramatyki Janoty powtórzono materyał z III kl., dokończono naukę o użyciu dativu, wzięto

naukę o przyimkach, czasach, trybach, o zdaniu złożoném spółrzędnie i podrzędnie, o ściąganiu zdań, o rodzajach zdań podrzędnych i skracaniu tychże i o okresach; nauka pisowni według „Regeln für die deutsche Rechtschreibung.“ Czytanie wypisów Hamerskiego, opowiadanie, deklamacya. Co 10 dni zadanie domowe lub szkolne.

Historya i statystyka: 4 godz. tyg. — W 1. półr. dzieje nowożytne według Weltera-Sawczyńskiego; w 2. półr. statystyka monarchii austryacko-węgiersk. według książki Szaraniewicza.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Z arytmetyki: stosunki, proporcye, reguła trzech, procenta proste i składane, reguła łańcuchowa, spółki, mieszaniny, terminu, zrównania stopnia pierwszego o jednéj i więcéj niewiadomych — Z geometryi stereometrya. Książki i zadania jak w III. klasie.

Fizyka: 3 godz. tyg. — Według fizyki Soleskiego mechanika, statyka i dynamika ciał stałych, hydrostatyka, hydrodynamika, aerostatyka, aerodynamika, magnetyzm, elektryczność, akustyka, światło, początki astronomii i meteorologii.

Rysunki: 4 godz. tyg. — Studya łatwiejszych ornamentów greckich, rzymskich i epoki odrodzenia z modeli gipsowych. Ornament płaski polichromowany. Trudniejsze ornamenta z wzorów. Uwzględniano także głowę ludzką i źwierzęcą, w zakres ornamentu wchodzącą

V. Klasa.

Religia: 2 godz. tygodn. — Dogmatyka ogólna według książki X. Jachimowskiego dla uczniów obrz. łać., dla uczniów obrz. gr według X. Pełesza.

Język łaciński: 6 godz. tyg. — Lektura: Liv. lib. I. 1—60 z II. rozdz. 10, Ovid. Metam. II. 1—366 VI. 146—312 VIII. 611—724 X. 1—77 Fasti II. 83—118, 195—242 i 475—512. Z gramatyki Samolewicza powtórzono i uzupełniono składnię przypadków, prozodya i metryka. Ćwiczenia Trzaskowskiego. Miesięcznie trzy zadania, domowe i szkolne na przemian.

Język grecki: 5 godz tyg. — Lektura: z Chrestomatyi Schenkla-Borzemskieeo Cyr. Wiek młodociany Cyrusa; Anab. Przygotowania wojenne, Pochód przeciw królowi i bitwa pod Kunaxą; Memorab: Herkules na rozstajnéj drodze. Z Homera Iliady I. i III. księga. Z gramatyki Kurcyusza-Samolewicza

składnia od początku do przyimków; z ćwiczeń Schenkla odpowiednie ustępy. Co miesiąc zadanie szkolne lub domowe.

Język polski: 3 godz. tyg. — Czytanie celniejszych ustępów z staropolskich pomników literatury w połączeniu z uwagami gramatycznymi; następnie czytanie połączone z wszechstronném objaśnieniem celniejszych ustępów z pisarzów złotego wieku literatury polskiéj podług Przykładów i wzorów K. Mecherzyńskiego tom I. z uwzględnieniem biografii autorów i stanowiska tychże w literaturze. W całości z rozbiorem przeczytano gawędę Wł. Syrokomli p. t. Kęs chleba i Starosta Kopanicki. Uczenie się na pamięć niektórych ustępów; nadto z nauki o poezyi zapoznano uczniów z podziałem téjże na rodzaje i gatunki i obznajomiono przy lekturze z charakterystycznymi cechami: pieśni, satyry, sielanki, gawędy, trenów i fraszek. Co miesiąc zadanie domowe lub szkolne.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Deklinacya i konjugacya języka starosławiańskiego i staroruskiego w połączeniu z ważniejszymi prawidłami głosowni i składni. Najdawniejsze pomniki języka staroruskiego zawarte w Chrestomatyi Ogonowskiego. Co miesiąc zadanie domowe i szkolne.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Przeczytano z wypisów Jandaurka-Hamerskiego t. I. ust. 40 ze stosowném objaśnieniem gramatyczném i rzeczowém. Ćwiczenia w opowiadaniu na podstawie ustępów czytanych i uczenie się na pamięć celniejszych ustępów. Co miesięc dwa zadania, domowe lub szkolne.

Historya i geografia: 3 godz. tyg. — Dzieje starożytne według Gindelego-Markiewicza aż do zajęcia Italii przez Rzymian; odpowiedne działy z geografii starożytnéj.

Matematyka: 4 godz. tyg. — Według arytmetyki Mocnika-Bodyńskiego działania główne liczbami całkowitymi bezwzględnymi, pierwotne układy, cztéry działania ułamkami dziesiętnymi, działania liczbami algebraicznymi całkowitymi, podzielność liczb, największa wspólna miara i najmniejsza wspólna wielokrotna; ułamki zwykłe, zamiana ułamków zwykłych na dziesiętne i odwrotnie, stosunki, proporcye pojedyńcze i złożone, reguła trzech złożona, rachunek procentu prostego, reguła łańcuchowa, reguła podziału i mieszaniny, zrównania stopnia pierwszego o jednéj i dwóch niewiadomych. Z geometryi Mocnika-Staneckiego cała planimetrya. Częste zadania domowe, co miesiąc zadanie szkolne.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — W 1. półr. mineralogia według książki Łomnickiego, w 2. półr. botanika według książki Billa-Łomnickiego.

VI. Klasa.

Religia: 2 godz. tyg. — Dogmatyka szczegółowa według X. Jachimowskiego dla obrz. łać., dla obrz. gr. według X. Pełesza.

Język łaciński: 6 godz. tyg. — Lektura: Sall. de bello Jugurthino, Ciceronis Orat. in Catilinam, Vergil. Aen. I. z Georg. de apibus, Eclog. V. Caesar de bel. civ. I. 20. Z gramatyki Samolewicza powtórzono i uzupełniono naukę o użyciu i następstwie czasów, o trybach aż do invinitivu. Ćwiczenia Jerzykowskiego oddz. II. Miesięcznie dwa zadania, szkolne i domowe na przemian.

Język grecki: 5 godz. tyg. — Lektura: Hom. Il. IV. VI. VII. i VIII; Herodot ks. VII. rozdziałów 45. — Xenoph. Comm. II, 3 (o miłości bratniéj). — Z gramatyki Kurcyusza składnia słowa do infinitivu; stosowne ćwiczenia z Schenkla. Zadanie co miesiąc szkolne lub domowe.

Język polski: 3 godz. tyg. — Czytanie, objaśnianie i opowiadanie celniejszych ustępów z pisarzów wieku XVII i XVIII podług Przykładów i wzorów K. Mecherzyńskiego tom I., z uwzględnieniem biografii czytanych autorów i stanowiska tychże w literaturze. W całości z rozbiorem przeczytano: Wł. Syrokomli Margiera i Zgon Acerna i Wiesława Brodzińskiego. Nadto zapoznano uczniów ze znamionami właściwymi odzie, elegii, hymnom, poematom dydaktycznym i śpiewom historycznym. Niektórych ust. uczono się na pamięć. Zadania jak w klasie V.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Z gramatyki powtórzono naukę o formach i składni języka starosławiańskiego i staroruskiego. Z Chrestomatyi czytano Ogonowskiego ważniejsze pomniki liter. z XII — XVIII; w końcu przerobiono materyał z ustnéj literatury, zebrany w dotyczącéj książce przez Barwińskiego t. I. Z historyi literatury pisanéj wzięto do pierwszéj połowy 18 wieku. Zadania jak w V klasie.

Język niemiecki: 5 godz. tyg. — Przeczytano z wypisów Harwota t. I. ustępów 32 ze stosownem objaśnieniem gramatycznem i rzeczowem. Przy lekturze zaznaczono stanowisko każdego pisarza w literaturze. Zadania jak w V. klasie.

Historya i geografia: 3 godz. tyg. — Według książki Gindelego-Markiewicza: dzieje państwa rzymskiego od drugiéj wojny punickiéj do końca historyi starożytnéj; dzieje średniow. w całości z uwzględnieniem dotyczącéj geografii.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Wzięto potęgowanie, pierwiastkowanie, logarytmowanie i rozwiązanie zrównań oznaczonych pierwszego stopnia o jednéj i więcéj niewiadomych i zrównania stopnia drugiego. Z geometryi: stereometrya i trygonometrya aż do rozwiązania trójkątów ukośnokątnych wyłącznie. Książki i zadania jak w V. klasie.

Historya naturalna: 2 godz. tyg. — Z Zoologii Nowickiego somatologia i zwierzęta ssące, ptaki, gady, ryby do pierwoszczaków włącznie.

Klasa VII.

Religia: 2 godz. tyg. — Etyka katolicka podług książki X. Soleckiego dla obrz. łać., dla obrz. gr. pogług Cybyka.

Język łaciński: 5 godz. tyg. — Lektura: z Vergilego Eneidy ks. VII. VIII. Z Cycerona p. Archia p., de imp. Gn. Pomp., Laelius. Z gramatyki powtórzono naukę o trybach, wzięto infinitivus i participium i tłómaczono stósowne ćwiczenia z zadań Próchnickiego. Co 14 dni zadanie domowe lub szkolne na przemian.

Język grecki: 4 godz. tyg. — Lektura. Demost. mowy Olynt. I., II. i o pokoju, z Hom. Odys. ks. V. VI. VII. IX. Z gramatyki wzięto infinitivus i participium. Miesięcznie jedno zadanie domowe lub szkolne.

Język polski: 3 godz. tyg. — O życiu i pismach K. Brodzińskiego, Mickiewicza (z dodatkiem całéj szkoły tegoż), A. Malczewskiego, B. Zaleskiego, S. Goszczyńskiego, W. Pola, W. Syrokomli. W całości przeczytano: Maryą A. Malczewskiego, Mickiewicza Grażynę, Konrada Wallenroda i Pana Tadeusza.— Oprócz tego przeczytano z Wypisów Mecherzyńskiego t. II. wszystko to, co się u tych pisarzów znajduje, zapoznając przy sposobności uczniów z istotą epopei, powieści epicznéj, ballady, romancy, dumy i legendy. Celniejszych ustępów uczono się na pamięć. Zadania jak w V. klasie.

Język ruski: 3 godz. tyg. — Czytano z wypisów Barwińskiego t. II. celniejsze ustępy autorów Kotlarewskiego, Artemo-

wskiego, Kwitki, Szaszkiewicza, Głowackiego, Wagilewicza, Hrebinki, Kucharenki, Kostomarowa, Metlińskiego, Ustyanowicza, Mogilnickiego i Szewczenki, i objaśniono takowe pod względem historyczno-literackim i estetycznym. Czytano w całości: *Маруся и Наталка Полтавка.* Zadania jak w V. kl.

Język niemiecki: 4 god. tyg. — Z wypisów Harwota tom II. przeczytano, objaśniono i opowiedziano ustępów 40. Oprócz tego przeczytano w całości dramat Göthego, „Hermann und Dorothea i tragedyą Schillera: „Die Piccolomini:" 7 zadań w półroczu.

Historya i geografia: 3 godz. tyg. — Według książki Gindelego-Markiewicza dzieje nowożytne.

Matematyka: 3 godz. tyg. — Powtórzono teoryą zrównań, rozwiązanie zrównań oznaczonych pierwszego stopnia o jednéj i kilku niewiadomych, rozwiązanie zrównań nieoznaczonych pierwszego stopnia w liczbach całkowitych i dodatnich, zrównania oznaczone drugiego stopnia o jednéj niewiadoméj, szeregi arytmetyczne i geometryczne i zastósowanie tychże do rachunku procentu składanego; permutacye, kombinacye i waryacye, oraz twierdzenie Newtona o dwumianie. — Z geometryi cała trygonometrya; z analityki zrównania punktów, linij prostych, koła, elipsy, paraboli i hyperboli.

Fizyka: 3 godz. tyg. — Wstęp, ogólne własności ciał, ciepło, chemia, statyka i dynamika ciał stałych, ciekłych i lotnych według książki Soleskiego.

Logika: 2 godz. tygodn. — Logika elementarna według książki Kremera.

VIII. Klasa.

Religia: 2 godz. tyg. — Historya kościelna według X. Jachimowskiego dla obrz. łać., dla obrz. gr. według książki Derflera, przełożonéj przez B. I.

Język łaciński: 5 godz. tyg. — Lektura: Tacyta Germania i Historyj I. ks.; Horacego 20 ód, 1 epod., 2 satyry i 1 epist. Ćwiczenia według książki Próchnickiego. Zadania jak w VII. kl.

Język grecki: 5 godz. tyg. — Lektura: Sophocl. Edyp w Kolonie, Plat. Apologia Kriton i Eutyfron. Zadania jak w VII. kl.

Język polski: 3 godz. tyg. — W całości przeczytano z rozbiorem estetycznym: Słowackiego Ojca Zadżumionych, Jana Biele-

ckiego i Księcia Niezłomnego, Fredry Zemstę, Korzeniowskiego Żydzi i Mohorta W. Pola, a z Wzorów D-ra Mecherzyńskiego tom II. wszystkie ustępy z pism J. Słowackiego, Z. Krasińskiego, W. Pola, T. Lenartowicza, E. Wasilewskiego, K. Ujejskiego, K. Gaszyńskiego, St. Witwickiego, Fr. Morawskiego, L. Siemieńskiego. Z historyi literatury powtórzono materyał z lat poprzednich i wzięto o życiu i pismach wymienionych pisarzów, tudzież historyą powieści polskiéj i dramatu i rozwój historyografii i filozofii wieku XIX. Nadto zapoznano uczniów przy lekturze utworów dramatycznych z ogólnymi znamionami tychże, w szczególności zaś z charakterystycznymi cechami komedyi, tragedyi i dramatu właściwego. Zadania jak w V. klasie.

Język ruski: 2 godz. tyg. — Czytano celniejsze ustępy z wypisów Barwińskiego t. III. autorów: Hlibowa, Storożenki, Didyckiego, Marka Wowczka, Kulisza, Naumowicza, Fed'kowicza. Oprócz tego przeczytano w całości tragedyą K. Ustyanowicza p. t. „Jaropołk." Zadania jak w V. klasie.

Język niemiecki: 4 godz. tyg. — Przeczytano, rozebrano i opowiadano z ustępów poetycznych w wypisach Harwota zawartych 8. W całości przeczytano dramat Göthego „Iphigenie auf Tauris" i tragedyą Schillera: „Wallensteins Tod." Z dziejów literatury wzięto od początku aż do szkoły romantycznéj, Jung-Deutschland i o poetach austryackich. Zadań 7 w półr.

Historya i statystyka: 3 godz. tyg. — W 1 półr. historya państwa austryackiego według Tomka-Markiewicza; w 2 półr. statystyka monarchii austryacko-węgierskiéj według Szaraniewicza.

Matematyka: 2 godz. tyg. — Powtórzenie, uporządkowanie i zastósowanie na przykładach całego przedmiotu nauki.

Fizyka: 3 godz. tyg. — Magnetyzm, elektryczność, nauka o ruchu drgającym, akustyka, optyka i początek astronomii, podręcznik jak w kl. VII.

Psychologia: 2 godz. tyg. — Psychologia empiryczna według książki Krügera-Sawczyńskiego.

Nauki nadobowiązkowe

dla uczniów bezpłatne.

1. *Historya kraju rodzinnego:* w klasach III., IV., VI., VII. po jednej godzinie w tygodniu. Razem brało udział w tej nauce uczniów 178
2. *Kaligrafia:* 2 godz. tyg. w 2. oddz. Liczba uczniów . . 58
3. *Nauka rel. mojż.:* 8 godz. tyg. Liczba uczniów . . . 49
4. *Nauka śpiewu:* 4 godz. tygodn. Liczba uczniów . . . 69

Tematy do wypracowań piśmiennych.

---

a) W języku polskim.

Klasa V.

1. Znaczenie lasów.
2. Jakie wynalazki zawdzięczamy Fenicyanom?
3. Treść poematu „Wyprawa Igora na Połowców.“
4. Pług a miecz.
5. Przyjemności zimy.
6. Rozwinąć myśl zawartą w słowach J. Kochanowskiego:
   „Nie porzucaj nadzieje,
   Jakoć się kolwiek dzieje.“
7. Zasługi Peryklesa około Aten.
8. Jakie okoliczności były przyczyną, że języka polskiego dopiero w XV. wieku w piśmie używać zaczęto?
9. Różnica między ustawodastwem Likurga i Solona.
10. Osnowa poematu W. Kondratowicza p. n. Kęs chleba.
11. Znaczenie Nilu dla Egiptu.

Klasa VI.

1. Wykazać tok myśli w poetycznéj przedmowie Wł. Syrokomli do Margiera.
2. Skąpiec a marnotrawca — porównanie.
3. Nihil agendo homines male agere discunt.
4. Podać treść epizodu o Glaukosie i Diomedesie z VI. ks. Iliady na dowód, w jakiém poszanowaniu było prawo gościnności u starożytnych Greków.
5. Skreślić pobyt Ransdorfa w niewoli litewskiej i sposób uwolnienia się z téjże — na podstawie gawędy Syrokomli p. t. Margier.

6. Powód i przebieg pojedynku Hektora z Ajaxem Telamońskim — na podstawie Iliady ks. VII.
7. Quid sid futurum cras, fuge quaerere.
8. Jakie wady wytyka Krasicki społeczeństwu polskiemu w satyrze p. t. Marnotrawstwo?
9. Jaka okoliczność spowodowała ostatecznie Xerxesa do przedsięwzięcia wyprawy przeciwko Grecyi?
10. Ora et labora.
11. Treść sielanki K. Brodzińskiege p. t. Wiesław.

Klasa VII.

1. Bis dat, qui cito dat.
2. Mędrzec na małém poprzestaje.
3. Charakter Miecznika w poemacie Malczewskiego p. n. Marya.
4. Własności i znaczenie tlenu w gospodarstwie przyrody.
5. Charakter Grażyny.
6. Vis consili expers mole ruit sua,
   Vim moderatam dii adiuvant ipsi.
7. Wpływ Halbana na Konrada Wallenroda.
8. Znaczenie ballady „Alpuhara“ w poemacie Mickiewicza „Konrad Wallenrod.“
9. „Jak węgla czarnéj duszy strzeż się w każdéj doli,
   Spali cię, gdy się żarzy; gdy zimny, osmoli.“
11. Jaki wpływ wywarł zajazd na Soplicowo na bieg wypadków w „Panu Tadeuszu.“
11. Charakterystyka sędziego według Pana Tadeusza.

Klasa VIII.

1. Jaką winą obciążył Jacek Soplica swe sumienie i jak ją następnie odpokutował? na podstawie Mickiewicza: Pan Tadeusz.
2. Piękna jest śmierć za ojczyznę — ale jeszcze piękniejszém jest życie poświęcone jéj dobru.
3. Skreślić charakter Don Fernanda w tragedyi Calderona p. t. Książę Niezłomny.
4. Wykazać tok myśli w poetycznéj przedmowie do Mohorta W. Pola.
5. „Marna zaleta z języka obcego,
   Lecz wstyd i hańba nie umieć swojego.“

6. Jakie okoliczności spowodowały Mohorta do obrania sobie życia rycerskiego na kresach?
7. Poznać po mowie, jak u kogo w głowie.
8. Wyjaśnić i uzasadnić myśl następującego czterowiersza Jana Kochanowskiego:

„A nigdy nie pobłądzi,
Kto tak umysł urządzi,
Jakoby umiał szczęście i nieszczęście znosić,
Temu mężnie wytrzymać, w owém się nie wznosić."

9. Przeciw jakim zdrożnościom występuje Korzeniowski w swéj komedyi: „Żydzi?"
10. Gdzie złe przypadki, tam przyjaciel rzadki.
11. Porównać charakter Cześnika i Rejenta w komedyi Fredry p. t. Zemsta.

---

b) W języku ruskim.

Klasa V.

1. Описъ косовицѣ.
2. Выховане молодежи у Перзôвъ.
3. Основане Риму пôсля Лівія.
4. Скупый и ощадный (порôвнане).
5. Змѣстъ и поясненe уставу великого князя Володимира Великого.
6. Пожитокъ желѣза.
7. Законодавство Сольона.
8. Жите св. Методія (пôсля чит.).
9. Якъ празднують Русины свѣтлый празникъ Воскресенія Христового.
10. О гробѣ Господнôмъ пôсля чит. уст. зъ паматника Данила Мниха.

Klasa VI.

1. Коротка історія племенъ жившихъ въ Греціи.
2. Основане Кіева на основѣ лѣтописи Несторовои.
3. Змѣстъ VI. книги Иліяды.
4. Море и пустыня (порôвнане).

5. Характеръ великого князя Володимира Великого на основѣ лѣтописи Несторовои.
6. Якй користи и приятности дають рѣки мѣстамъ, що надъ ними лежать?
7. Розширенье франконьскои державы за Кароля Вел.
8. Не все золото, що ся свѣтить.
9. Перекладъ XII. пѣсни „Слово о полку Игоревôмъ.“
10. Коваль клепле поки тепле.

Klasa VII. (1. półrocze).

1. Значѣне вынайденя штуки друкарскои.
2. Характеръ возьного въ оперетѣ Котляревского п. з. „Наталка Полтавка.“
3. Причины, хосенъ и шкôднôсть вѣтрôвъ.
4. Характеристичнй прикметы Квѣтчиныхъ повѣстій.
5. Історія е школовъ честноты.

Klasa VII. (2. półrocze).

1. Наталка въ оперетѣ Котляревского и Галочка въ драмѣ Основяненковôй: „Щира любовъ.“
2. Яки мысли высказавъ Маркіянъ Шашкевичь въ своѣй думѣ до „Побратима.“
3. Послѣдства 30-лѣтнои вôйны
4. Suae quisque fortunae faber.
5. Порôвнане сербскихъ пѣсней съ южнорускими.

Klasa VIII. (1. półrocze).

1. Хôдъ мыслій въ поемѣ Шевченковôй: „Москалева крыниця.“
2. Зима и старôсть (порôвнане).
3. Судъ посмертный у Египтянъ.
4. Хôдъ мыслій въ Шевченковôй одѣ „До Основяненка.“
5. Значѣнье власти королѣвскои въ вѣку героичнôмъ.

Klasa VIII.

1. За длячого слыне въ исторіи дѣвиця Орлеаньска.
2. Чіѣ и якй характеристичнй черты зъобразивъ намъ Стороженко въ особѣ Кондрата Бубненка Швидкого.
3. О скôлько поезія причиняе ся до образованя людей.
4. Характеры головныхъ лиць въ „Чорнôй Радѣ“ Кулѣша
5. Хôдь мыслій въ 1-ôй одѣ 1-ои книги Горація, п. з. „Ad Maecenatem.“

c) W języku niemieckim.

Klasa V.

1 Wozu legt man Teiche an?
2. Inhaltsangabe und Erklärung der Lessing'schen Fabel „Zeus und das Schaf.“
3. Die letzten Lebensmomente des Cid.
4. „Der Graf von Habsburg.“ (Freie Nacherz.)
5. Bedeutung der Hausthiere für den Menschen.
6. Erfindung der Buchdruckerkunst.
7. „Der Taucher“ v. Schiller.
8. Jugenderziehung bei den Spartanern und Athenern.
9. Schlegels „Arion.“
10. Nacherzählung des I. Ges. aus der Ilias.
11. Bedeutung der Dattelpalme für die Einwohner asiatischer und afrikanischer Wüsten.
12. Untergang Griechenlands.
13. Das Leben eine Reise.

Uibersetzungen aus dem Polnischen.

Klasa VI.

1. Nutzen des Wassers.
2. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
3. Schilderung des Herbstes.
4. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)

5. Uiber den Aufenthalt Gudruns in der Normandie (frei nach der Schullektüre.)
6. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
7. Hagedorns Gedicht „Johann, der muntere Seifensieder“ prosaisch nacherzählt.
8. Die Seefahrt, ein Bild des menschlichen Lebens.
9. Hektors Abschied. (nach Homers Ilias VI. B.)
10. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
11. Ankunft des Aeneas in Carthago (nach der Schullektüre.)
12. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
13. Bürgers Gedicht „der Kaiser und der Abt“ prosaischnacherzählt.
14. Eine Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)
15. Inhaltsangabe der Idylle „der 70. Geburtstag“ von Voss.
16. Ein Uibersetzung aus dem Polnischen. (Schularbeit.)

Klasa VII.

1. Was begünstigte die Entdeckung Amerikas?
2. Schiller's „Kassandra“ (freie Nacherzählung.)
3. Schiller's „Pompeji und Herculanum.“
4. Scene am Lindenbrunnen (in „Herm. und Doroth.“)
5. Gedankengang in dem „Epilog zu Schillers Glocke.“
6. Physiognomie des Städtchens in „Hermann und Doroth.“
7. Bedeutung des Vertrages zu Verdun.
8. Uhland's Ball. „des Sängers Fluch,“ (freie Nacherz.)
9. Culturbilder in Schillers „Spaziergang.“
10. Schillers „Kraniche des Ibykus,“ (freie Nacherz.)
11. Schillers „Bürgschaft,“ (freie Nacherz.)
12. Schillers: „die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand,“ (mit Beispielen zu belegen)
13. Bedeutung und Verwendung der Steinkohle in der Oekonomie des Menschen.
14. „Der Tanz“ von Schiller. (Erklärung des Gedichtes.)

Klasa VIII.

1. Die Fabel des Göthe'schen Dramas „Iphigenie auf Tauris.“
2. Worin hat die Anhänglichkeit des Menschen an seine Heimat ihren Grund?

3. Geld ist ein guter Diener, aber ein böser Herr.
4. Inhaltsangabe des III. Aufzugs aus Göthe's „Iphigenie auf Tauris."
5. Des Lebens ungemischte Freude ward keinem Sterblichen zu theil.
6. Sustine et abstine, (auf Grundlage der gegebenen Disposition.)
7. Kurze Inhaltsangabe des IV. Aufzugs aus Göthes „Iphigenie auf Tauris."
8. Welchen Einfluss hat die Noth auf die geistige und moralische Entwicklung des Menschen?
9. Worauf beruht die weltgeschichtliche Bedeutung des griechischen Volkes?
10. Die Fabel des Schillerschen Dramas „Wallenstein."
11. „Von der Stirne heiss
Rinnen muss der Schweiss,
Soll das Werk den Meister loben;
Doch der Segen kommt von oben."
12. Inwiefern tritt Oedipus in der Sophocleischen Tragödie „Oedipus in Kolonos" als ein Held auf, der mit Widerwärtigkeiten zu kämpfen hat?
13. Kurze Inhaltsangabe des II. Aufzugs aus Schillers „Wallenstein's Tod." (Semestralaufgabe.)

ŚRODKI NAUKOWE.

A) Biblioteka dla nauczycieli: Zakupiono następujące dzieła w r. 1887.

Ratzel Friedrich Dr. Völkerkunde 2-ter B. Leipzig 1886. — Ranke Johannes Dr. Der Mensch 2-ter B. Leipzig, 1887. — Szujski Józef. Dzieła, wydanie zbiorowe, serya I. T. II. Dramata T. I. Kraków, 1886. — Желехівский Евгений. Малоруско-німецкий словар. Львів, 1886, Том I и II — Małecki Antoni Dr. Gramatyka języka polskiego, wydanie 6-te. Lwów, 1882. — Aeliani Claudii varia historia ex rec. Rudolphi Hercheri. Lipsiae, 1870. — Flavi Vegeti Renati epitoma rei militaris. rec. Carolus Lang. et alt. Lipsiae, 1885. — Boetii Anicii Manlii Severini libri quinque rec. Rudolphus Peiper. Lipsiae, 1871. — Chmielowski Piotr. Adam Mickiewicz, Zarys biograficzno-literacki. Warszawa-Kraków, 1886. — Platonis dialogi — Bibl. Teubneriana ex rec. Caroli Friderici Hermanni vol I.—81. Lipsiae, 1886. — Holzwartha F. J. Historya powszechna. Tom I.—81. Warszawa, 1880—1884. — Kiepert's H. Politische Schul-Wandkarte von Nord-America Berlin, 1886. — Kiepert's H Politische Schul-Wandkarte von Süd-America Berlin, 1886. — Globus-die Erde von J. Felke. Rostock bei Prag, 1877. — Руска исторична бібліотека подъ редакціею Александра Барвіньского Т. V. монографіи до исторіи Галицкои Руси М. Смирнова, М. Дашкевича и Др. И. Шараневича. Тернопôль. 1886. — Sophokles. Für den Schulgebrauch von Gustav Wolff. Elektra. 3 Aufl. bearb. von Ludwig Bellermann. Leipzig, 1880. — Sophokles. Für den Schulgebrauch erklärt von Gustav Wolff. Antigone. 4 Aufl. bearb. von Ludwig Bellermann. Leipzig, 1885. — Ateneum, pismo naukowe i literackie rok XII. Warszawa, 1887. — Gymnasialzeitschrift pro 1887. — Supplement zu B. 37 (1886) der Gymnasialzeitschrift. — Mittheilungen der geographischen Gesellschaft. — Holle Schulwandkarte von Gallien.

Darowali bibliotece tutejszéj: Wysokie Ministerstwo W. i O.: Archeologisch-epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn herausg. von O. Benndorf und E. Bormann Jahrg. X. Wien, 1886. — W. c. k. Rada szkolna krajowa: Sprawozdanie c. k. Rady szkolnéj krajowéj o stanie szkół średnich galicyjskich w latach szkolnych 1875—1883 cz. I. i II. — Statut organizacyjny nauki dopełniającéj w publicznych szkołach ludowych pospolitych. Lwów, 1886. — W. Akademia Umiejętności we Wiedniu: Sitzungsberichte der Mathematisch-naturwissenschaftlichen Classe od tom. XCII. Erste Abth. do XCIII. zweite Abth. Heft V., Wien, 1885—1886. — Autorowie: Gunkiewicz Leon. Tabelaryczne zestawienie minerałów, Lwów, 1885. — Kwiatkowski Antoni. O sposobie traktowania lektury utworów piśmiennych w języku ojczystym, Drohobycz, 1886.

Do biblioteki dla młodz. zakupiono w r. 1887 nastep. dzieła:

Dr. Al. Zipper: Mitologia Greków i Rzymian dla młodzieży, Lwów, 1886, Teresa Jadwiga: Ze świata rzeczywistości i ze świata fantazyi, Warszawa, Mayne Reid: Pobyt w pustyni, Warszawa 1873 i Połów potworów morskich, Warszawa 1884, Cooper: Mieszkaniec puszczy, Warszawa 1884, M. J. Zaleska: Z pałaców i chat, Warszawa 1885, K. S Bodzantowicza: Boje polskie i przygody żołnierskie, Poznań 1883, Rodzina Konfederatów, Lwów 1883 i Opowiadania historyczne, Lwów 1875, Piotr Jaxa Bykowski: Niehistoryczny hetman Ukrainy, Warszawa 1883, Henryk Sienkiewicz: Potop, Warszawa 1886, Eliza Orzeszkowa: Z różnych sfer — Nowelle i obrazki, Warszawa 1886, Бібліотека руского педагогичного Товариства. — Читанка для молодѣжи, Львовъ 1886, Бібліотека для молодѣжи Емиліяна Поповича, Черновцѣ 1886 Н. Онышкевича „Руска Бібліотека Томъ II., Львовъ 1878 Nadto trzy dziełka darował bibliotece uczeń klasy piątéj Edward Dobel.

Nabyto dla gabinetu przyrod. w r. szk. 1887 nastep. okazy:

W tym roku kupiono od A. Kreidla z Pragi 10 ptaków wypchanych (kukułka, dudek, kolibr, wróbel, skowronek, pliszka, jaskółka, kozodój, gołąb skalny, kuropatwa), 26 minerałów (grafit,

srebro rodzime, platyna, miedź rodzima, rtęć, argentyt, piryt, chalkopiryt, żelazobłyszcz, hematyt, magnetyt, braunsztyn, lubryka, kamień krwisty, litograficzny kamień, marmaroskie dyamenty, menilit, granit, porfir, syjenit, bazalt, trachit, lawa, syderyt), 12 przyborów gabinetowych (młotek geologiczny, obcęgi i szczypczyki na owady, lampka spirytusowa, miara centymetrowa, lupa potrójna, okładka do Zielnika, lejek szklanny, 3 małe czarki porcelanowe i 3 tace drewniane do noszenia okazów do szkoły, płyty korkowe i epruwetki. Wypchano w miejscu 2 ptaki zabite w okolicy Horodenki (Pelikana i dzięcioła zielonego). Ze sprzętów sprawiono dwie kasetki szkolne, oszklone, ze schodkami na minerały i owady, stojące na stolikach pomysłu prof E. Turczyńskiego a zrobione przez stolarza Glińskiego.

Jako dary zaś otrzymano od profesora tut. zakładu Em. Turczyńskiego 30 minerałów przeważnie krajowych (z Borysławia, Truskawca, Podola, Tatr i okolicy Krakowa), tudzież traszkę alpejską (Triton alpestris) z gór okolicy Drohobycza, gacka podkowca (Rhinolophus Hipposideros) z Urycza i korę „1000 letniego“ dębu z Niepołomickiej puszczy, pod którym siadywali królowie polscy podczas polowania; od W-go Dobla piękny zbiorek różnych odmian Ozokerytu z Borysławia i Wolanki, oraz pudełko z imitacyami 4 największych w Europie dyamentów, od ucznia III. klasy L. Repki orzech kokosowy; — od ucznia II. b. klasy Mieczysława Piotrowskiego 6 ptaków wypchanych.

Wszystkie znajdujące się w gabinecie minerały pomieszczono w nowych, przez uczniów sporządzonych pudełkach i zaopatrzono je w nowe etykiety z numerami odnoszącymi się do nowego Inwentarza działowego. — Uczniowie z V. klasy sporządzili kilkanaście najważniejszych figur krystalograficznych z tektury we wielkich rozmiarach, dla demonstracyi szkolnej jedynie odpowiednych.

Do gabinetu fizycznego zakupiono w r. szk. 1887:

Waga dziesiętna, wahadło rewersyjne, dzwon Haldata, dalowidz na podstawie, piecyk do ogrzewania machiny Holtza, płytka kauczukowa, szczoteczki do czyszczenia rurek szklannych, pilnik angielski, knot do lampy Berzeliusza, lewar do trucizn.

Wykaz książek, których w roku szkolnym 1888 używać się będzie.

Religia. W klasie I. Katechizm Schustera-Zielińskiego, a dla uczniów obrz. gr. kat. X. Torońskiego; w klasie II. Historya biblijna starego zakonu X. Dąbrowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Tyca tłóm. przez B. J.; w III. Historya biblijna nowego zakonu X. Dąbrowskiego, a dla obrz. gr. kat. Tyca tłóm. przez B. J. w IV. kl. Liturgika X. Jachimowskiego, a dla ucz. obrz. gr. kat Popiela; w V. kl. Dogmatyka ogólna X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. kat. Pełesza; w VI. kl. Dogmatyka szczegółowa X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Pełesza; w VII. kl Etyka X. Soleckiego, a dla uczniów obrz. gr. Cybyka; w VIII. kl Historya kościelna X. Jachimowskiego, a dla uczniów obrz. gr. Stefanowicza.

Język łaciński: *A*. Gramatyka we wszystkich klasach D-ra Samolewicza, *B*. Ćwiczenia w I. klasie Samolewicza część I.; w II. klasie tegoż część II.; w III. klasie Jerzykowski część I.; w IV. klasie tegoż część II.; w V. klasie ćwiczenia Trzaskowskiego; w VI. klasie Jerzykowskiego część II.; a w kl. VII i VIII ćwiczenia Próchnickiego. *C*. Autorowie: w III. klasie Cornelius Nepos; w IV. Caesar Commentarii de bello gallico ed. Hoffmann i Ovidius ed. Grysar; w V. klasie Livius ed. Zingerle i Ovidius ed. Grysar; w VI. klasie Sallustius ed. Linker, Vergilius ed. Hoffmann, Cic. in Cat. ed. Linker, Caesar bellum civile; w VII. kl. Vergilius ed. Hoffmann, Cicero pro Milone, Cato major i Philipp. ed. Koch; w VIII. kl. Horatius ed. Grysar, Tacitus Hist. i Annales ed. Halm.

Język grecki. *A*. Gramatyka we wszystkich klasach Curtiusa w opracowaniu polskiém Sternala i Samolewicza. *B*. Ćwiczenia we wszystkich klasach Schenkla, tłómaczone przez Samolewicza. *C*. Autorowie: w V. kl. Schenkla Chrestomatya z pism Xenofonta przez Borzemskiego, Homera Iliada część I. ed. Hocheggera; w VI. kl. Homera Iliada część I. i Herodot, ed. Wilhelm; w VII. Demosth. Philipp. ed. Pauly, Homeri Odyssea ed. Pauly; w VIII. Platon Apologia et Criton ed. Hermann, soph. Antigone ed. Schubertt

Język polski. *A*. Gramatyka w niższém gimn. Małeckiego *B*. Wypisy w I. klasie tom pierwszy, w II. klasie tom drugi, w III. klasie tom trzeci, w IV. klasie tom czwarty. W gimnazyum wyższém Literatura Kuliczkowskiego. W V. i VI. klasie Przykłady

i wzory Mecherzyńskiego tom I. a w kl. VII. i VIII. tegoż tom II. Nadto w całości czytać się będzie w klasie V. Syrokomli: Kęs chleba, Starosta Kopanicki i Zgon Acerna; w VI. Syrokomli: Margier, Brodzińskiego: Wiesław i Słowackiego: Ojciec Zadżumionych; w VII. Mickiewicza: Konrada Wallenroda, Grażynę i Pana Tadeusza, Malczewskiego Maryą i Kirgiza Zielińskiego; w VIII. Słowackiego: Jan Bielecki, Balladyna i Marya Stuart, Fredry: Zemstę.

Język niemiecki. *A.* Gramatyka. W I. do IV. Schobera-Rebena. *B.* Wypisy w I. i II. klasie Rebena, w III. i IV. Hamerskiego, w V. klasie Jandaurka, w VI. klasie Harwota tom I., w VII. i VIII. Harwota tom. II. *C.* Czytać się będzie: w VII. Goethego Egmont, Schillera Wilhelm Tell; w VIII. Goethego Iphigenie auf Tauris i Schillera Wallensteins Tod.

Geografia. W I. klasie Benoniego-Tatomira, w II. i III. Baranowskiego-Dziedzickiego, w IV. i VIII. klasie Statystyka Szaraniewicza.

Historya powszechna. W II. III. i IV. klasie Welter-Sawczyński, w V. VI. i VII. Gindely-Markiewicz, w VIII. kl. Dzieje austryackie Tomka-Markiewicza.

Arytmetyka. W I. klasie Arytmetyka Zajączkowskiego, w II. III. i IV. Bączalskiego, w V. VI. VII. i VIII. Mocnik-Bodyński.

Geometrya. W I. II. i III. klasie Jamrógiewicza, w IV. kl. Mocnik-Bączalski, w klasach wyższych Mocnik-Stanecki.

Historya naturalna. W I. i II. kl. Zoologia Nowickiego, w II. Botanika Hückla, w III. Mineralogia Łomnickiego, w V. Mineralogia i Botanika Łomnickiego, w VI. Zoologia Nowickiego.

Fizyka. W III. IV. VII. i VIII. klasie Soleskiego.

Propedeutyka filozofii. W VII. kl. Początki logiki Kremera, w VIII. Zarys psychologii Krügera przez Sawczyńskiego.

Fundusze na zbiory naukowe:

1. Wpisowe wynosiło	260	zł.	40 ct.
2. Datki na zbiory naukowe	443	„	— „
3. Za duplikaty świadectw	21	„	— „
4. Pozostałość z roku szkoln. 1886 . .	4	„	74 „
Razem .	729	zł.	14 ct.

ZAPISKI STATYSTYCZNE.

a) Liczba uczniów.

W klasie	Liczba wpisanych w katalogi	Z końcem II. półrocza: publiczn.	prywatn.	razem	Klasyfikacya przy końcu roku szkolnego: celujących	I. stopień	poprawić może	II. stopień	III. stopień	W ciągu roku wystąpiło	Nieklasyfikow.
I a)	46	37	—	37	—	20	9	1	7	9	—
I b)	48	39	1	40	2	27	7	1	2	8	—
II a)	35	33	—	33	1	24	5	2	1	2	—
II b)	36	32	—	32	1	19	5	2	5	4	—
III a)	36	33	1	34	2	18	2	6	4	2	1
III b)	36	34	—	34	1	21	7	3	1	2	1
IV a)	31	28	—	28	1	8	9	—	—	3	—
IV b)	33	31	1	32	3	19	6	3	—	1	
V	52	44	—	44	2	26	12	3	1	8	—
VI	41	35	1	36	1	18	12	3	1	5	—
VII	18	15	2	17	1	8	5	1	—	1	—
VIII	31	30	—	30	—	29	1	—	—	1	—
Uczniów prywatnych					—	5	1	—	—	—	—
Razem	443	391	6	397	15	252	81	25	22	46	2

Wiek uczniów klasy I. i VIII.

W kl. I.			W kl. VIII.		
lat 11	miało	22	lat 17	miało	1
„ 12	„	28	„ 18	„	8
„ 13	„	12	„ 19	„	6
„ 14	„	7	„ 20	„	8
„ 15	„	4	„ 21	„	3
„ 16	„	4	„ 22	„	0
Razem		77	„ 23	„	3
			„ 24	„	1
			Razem		30

Co do języka rodzimego było:

Polaków	219
Rusinów	150
Niemców	28
Razem	397

Co do religii lub obrządku:

Obrz. łać.	189
Obrz. greck.	152
Obrz orm.	6
Wyzn. mojż.	48
Wyzn. ew.	2
Razem	397

Opłata szk. w roku 1887 wynosiła	6420	złr.
Z końcem roku szk. było płacących całą . .	187	„
uwolnionych	220	„
od połowy	1	„

Klasyfikacya uczniów

za II. półrocze r. 1887.

Klasa I. a.

Stopień pierwszy:

Agopsowicz Antoni
Adler Dawid
Borysiewicz Józef
Bosakowski Adam
Czubaty Józef
Filipowicz Maryan
Greber Jan
Kolankowski Euzebiusz
Koszak Mikołaj
Kuczurak Karol
Laufer Izaak
Michalewicz Dyonizy
Mastyński Józef
Muszyński Włodzimierz
Ogonowski Michał
Raynoch Wincenty
Stetkiewicz Miron
Stanczewski Wilhelm
Terner Karol
Wilczyński Celestyn

stopień drugi otrzymał 1 uczeń, stopień trzeci otrzymało 7 uczn.
10 uczniom pozwolono poprawić po feryach z jednego przedmiotu.

Klasa I. b.

Stopień celujący:

Maryńczuk Antoni
Weissglas Selig

Stopień pierwszy:

Abosch Aron
Andryiszyn Michał
Aseńko Jan
Bazali Wiktor
Burger Eugeniusz
Flechner Karol
Frankiewicz Jan
Funkenstein Klemens
Hubaczek Ryszard
Iwasiuk Mikołaj
Jurkiewicz Ambroży
Karatnicki Emil
Kruszelnicki Antoni
Lewicki Emil
Lutwak Anzelm
Mosiądz Jędrzej
Perfecki Włodzimierz
Petryszak Roman
Poluszyński Eugeniusz
Rogalski Karol
Rozwadowski Włodzimierz
Rudnicki Henryk
Rutkowski Roman
Singer Salomon
Turbacki Leon
Wojnarowski Włodzimierz

7 uczniom pozwolono po feryach poprawić z jednego przedmiotu,
1 otrzymał stopień drugi, 2 stopień trzeci.

Klasa II. a.

Stopień celujący:

Łasijczuk Konstanty

Stopień pierwszy:

Arsenicz Berezowski Gustaw Jak.
Blij Mieczysław
Ciesielski Józef
Döller Wincenty
Gliński Edmund
Habliński Gabryel
Isajów Jan
Jurach Jan
Kirchner Zenon
Kossin Edmund
Lewicki Włodzimierz
Litwinowicz Mikołaj
Łepki Anatol
Nabagła Franciszek
Niewiadomski Franciszek
Rawluk Bazyli
Rudeński Mikołaj
Salamon Aleksander
Szajhar Ludwik
Tyffert Karol
Tymiaków Michał
Weissgłas Juliusz
Wojcikiewicz Mieczysław
Wołoszyn Jerzy
Zaleszczuk Jan

5 uczniom pozwolono poprawić po feryach z jednego przedmiotu, 2 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa II. b.

Stopień celujący:

Kordowski Antoni

Stopień pierwszy:

Baumgärtner Karol
Biskupski Stanisław
Błoński Teodor
Czużak Paweł
Doliński Bronisław
Humeniuk Antoni
Iwasiuk Mikołaj
Kimmelman Seweryn
Kmicikiewicz Konstanty
Krzysztofowicz Alfred
Markus Izaak
Moskal Wiktor
Rogożyński Henryk
Sawczyński Michał
Sęk Witold
Senensieb Jakób
Steiner Abraham
Szefer Edmund

5 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 2 otrzymało stopień drugi, 5 stopień trzeci.

Klasa III. a.

Stopień celujący:

Lesser Stanisław
Schulbaum Leib

Stopień pierwszy:

Berezowski Jan
Bylica Edward
Gawański Teofil
Kutschera Alfred
Lewicki Filemon
Litwinowicz Leon
Ludwig Stanisław
Nowicki Teofil
Paziuk Antoni
Piltosz Ignacy

Podlaszecki Adolf
Rasch Zygfryd
Sanojca Józef
Schulbaum Srul
Segenreich Mojżesz
Sokołowski Bronisław
Wechsler Aron
Wesołowski Jerzy

2 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 6 otrzymało stopień drugi, 4 stopień trzeci, 1 nieklasyfikowany.

Klasa III. b.

Stopień celujący:

Lubowiecki Antoni

Stopień pierwszy:

Alimurka Stefan
Baczyński Adam
Burczak Jan
Czerniatowicz Michał
Dobel Eugeniusz
Dobrzański Włodzimierz
Donigiewicz Jan
Kęszycki Teodor
Konkolniak Michał
Krzyżanowski Józef
Lewicki Michał
Ławruk Michał
Maryński Józef
Ogonowski Włodzimierz
Panaś Paweł
Repka Ludwik
Sokal Saul
Stecher Stanisław
Teuchman Franciszek
Topolnicki Eugeniusz
Wróblewski Piotr

7 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 4 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci, 1 nieklasyfikawany.

Klasa IV. a.

Stopień celujący:

Rybczyński Mieczysław

Stopień pierwszy:

Baczyński Leon
Baściak Michał
Bosakowski Tadeusz
Dąbczewski Rodion
Dąbczewski Arian
Grabowicz Karol Bolesław
Kałyn Jan
Kohn Majer
Kolankowski Aleksander Kornel
Kowalczuk Jan
Mira Romuald
Mogilnicki Józef
Paszkowski Mieczysław
Rothfeld Mordko
Rudnicki Władysław
Sokol Bronisław
Stefanyk Bazyli
Zawadzki Marcin

9 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach.

Klasa IV. b.

Stopień celujący:

Gruszkiewicz Jarosław
Zajączkowski Józef
Żurawski Zygmunt.

Stopień pierwszy:

Bauch Abraham
Blaschke Ignacy
Blij Kazimierz
Bong Dawid
Borten Abraham
Freudenberg Teodor
Goelis Zygfryd
Gutentag Noe
Jarosiewicz Mikołaj
Łuczyński Władysław
Michalewicz Atanazy
Nawrocki Anatol
Piotrowicz Leon
Poźniak Jan
Raynoch Julian
Rosenrauch Mordko
Rusin Julian
Wisłocki Jan
Woryk Emilian

6 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 3 otrzymało stopień drugi.

Klasa V.

Stopień celujący:

Oster Józef
Szefer Mieczysław.

Stopień pierwszy:

Bąkowski Waleryan
Drozdowski Jan
Filipów Mikołaj
Frenkel Lippa
Giedroyć Gedeon
Grochowski Mieczysław
Grochowski Gustaw
Hermann Emanuel
Hlebowicki Cypryan
Hulles Salamon
Jaworski Józef
Kęszycki Włodzimierz
Kriegsmann Nuchim
Łukaszewicz Dymitr
Łukawiecki Zenon
Łukawiecki Eugeni
Morelowski Kazimierz
Piskozub Adolf
Płeszkan Eliasz
Prodan Mikołaj
Salamon Jan
Schauder Samuel
Szczerbatiuk Bazyli
Tworowski Aleksander
Zaborski Teofil
Żurawski Włodzimierz

12 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedm. po feryach, 3 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa VI.

Stopień celujący:

Bartz Antoni

Stopień pierwszy:

Ambroziewicz Witold
Arkusiewicz Stanisław
Baryczko Michał
Büschel Bernhard
Cięglewicz Bronisław
Demiańczuk Bazyli
Fediuk Jan
Friedmann Mojżesz
Kawecki Alfred
Kessler August
Kleski Adolf

Moskal Józef
Przewłocki Ignacy
Pyrzanowski Bolesław
Starzeński hr. Adam
Topolnicki Włodzimierz
Wielogórski Maciej
Zajączkowski Mikołaj

12 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 3 otrzymało stopień drugi, 1 stopień trzeci.

Klasa VII.

Stopień celujący:

Szachnowicz Jędrzej

Stopień pierwszy:

Czerniatowicz Karol
Drohomirecki Stefan
Dziubanowski Eugeni
Grzesicki Jan
Linde Maryan
Repka Maryan
Tworowski Ignacy
Zetterbaum Max

5 uczniom pozwolono poprawić z jednego przedmiotu po feryach, 1 otrzymał stopien drugi.

Klasa VIII.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

Bilski Wiktor
Budzianowski Ignacy
Dąbczewski Bohdan
Dobrzański Adryan
Dwernicki Tadeusz
Heym Eugeniusz
Kasparek Jan
Newestiuk Jakób (z odznaczen.)
Pasiecznicki Aleksander
Pawełek Bronisław
Peczerski Tomasz
Proskurnicki Michał
Puzyna Roman
Puzyna Tadeusz
Rusin Michał
Schindler Jan
Schorr Samuel (z odznaczeniem)
Semenów Mikołaj
Siwiński Michał
Zlepko Klemens
Święcicki Maryan
Jurewicz Sofron } externiści
Stec Antoni }

Wynik egzaminu dojrzałości:

Zagadnienia piśmienne:

1. Z języka polskiego:

„Przez co Grecy zapewnili sobie znaczenie swoje w dziejach ludzkości?“

2. Z języka ruskiego:

„Причины основуваня грецкихъ колоній и способъ ихъ устроюваня.“

3. Z języka niemieckiego:

„Welche Bedeutung haben Feuer und Wasser für den Menschen insbesondere mit Rücksicht auf die Erfindungen der Neu zeit?

a) Przekład z ustępu z Wyp. p. III. 34 p. nap. „Turnieje.“

b) Przekład z Liv. l. XXIII. c. 11.

5. Z języka greckiego:

Przekład: Ilias XX. 281—309.

6. Z matematyki;

a) Zrównanie $X + 4 - 2 \sqrt{\frac{X + 4}{X - 4}} = \frac{3}{X - 4}$

b) Zaciągnięta pożyczka 500.000 złr. w. a. na 6% ma być spłaconą w 20 równych ratach rocznych, każda z początkiem r. Ile wynosi taka rata, jeżeli pierwsza jest płatna w rok po zaciągnięciu długu.

c) W trójkącie ukośnokątnym dane są boki: $a = 17{\cdot}77$ mtr., $b = 18{\cdot}6$ mtr. kąt $\alpha = 72^0\ 18'\ 16''$. Wynaleźć bok trzeci c, kąty β i γ i powierzchnią trójkąta.

Egzamin ustny odbył się w dniach od 4—10 lipca włącznie, pod przewodnictwem WP. Antoniego Sołtykiewicza, radcy szkol.

Do egzaminu zgłosiło się 33 abituryentów, między nimi czterech po raz drugi, 1 po raz trzeci. — Za dojrzałych uznano 23, między nimi 2 z oznaczeniem; pozwolono poprawić cenzury pojedynczych przedmiotów 8, reprobowano na rok 1-go, bez terminu 1-go.

Do rodziców i opiekunów.

Rok szkolny 1888 rozpocznie się 3. września nabożeństwem wstępném.

Wpisy uczniów do gimnazyum będą się odbywały 29. 30. i 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenia uwzględni się, tylko w wyjątkowych wypadkach.

Uczniowie mają się zgłaszać osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów i przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i wypełnić w 1. egz. rodowód.

Uczniowie nowo do zakładu wstępujący mają przedłożyć: a) metrykę urodzenia; b) świadectwo szkolne tego zakładu, gdzie przedtém pobierali naukę, z potwierdzeniem dyrekcyi, że można ich przyjąć do innego zakładu. Każdy uczeń, zgłaszający się do klasy I. gimnaz., który uczęszczał do publicznéj szkoły ludowéj, winien wykazać się świadectwem szkolném téjże szkoły.

Każdy uczeń nowo wstępujący ma zapłacić taksę wstępną w kwocie 2 złr. 10 ct.

Każdy uczeń bez wyjątku ma złożyć 1 złr. jako datek na zbiory naukowe.

Uczniowie, płacący opłatę szkolną, mają ją złożyć przy wpisie lub najdaléj do 15. października.

Ponieważ nie wolno uczniom mieszkać gdzieindziéj, jak tylko tam, gdzie Dyrekcya pozwoli, przeto umieszczenie uczniów z początkiem roku powinno być warunkowo zastrzeżone ze strony rodziców lub opiekunów.

Egzamina wstępne do I. klasy odbywają się dnia 15. i 16. lipca, jako w terminie pierwszym, a następnie dnia 1. i 2. września, jako w terminie drugim. *W każdym z tych terminów* rozstrzyga się o przyjęciu lub nieprzyjęciu ucznia *stanowczo, a powtórzenie egzaminu wstępnego czy to w tym samym, czy też w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione pod karą wykluczenia ze wszystkich gimnazyów.*

Egzamina wstępne do klas wyższych niż I., tudzież egzamina poprawcze będą się odbywały 1. i 2. września.

W Kołomyi 14. lipca 1887.

Emanuel Wolff.
Dyrektor.

До родичѣвъ и опѣкунôвъ.

Рôкъ школьный розпôчнеся дня 3. вересня богослуженьемъ вступнымъ.

Вписы ученикôвъ до гимназіи ôтбуватися будутъ 29. 30. и 31. серпня Пôзнѣйшû зголошеня увзглядняться лише въ вынятковыхъ случаяхъ.

Ученики маютъ зголошатися лично въ товариствѣ родичѣвъ або опѣкунôвъ и предложити свѣдоцтво школьне съ послѣдного пôвроку и выповнити въ 1. екземпляри свôй родовôдъ.

Ученики ново вступаючû до заведеня маютъ предложити: а) метрику крещеня; б) свѣдоцтво школьне того заведеня, где передъ тымъ побирали науку, съ потверджен ьемъ дирекціи, що можна ихъ приняти до инного заведеня. Кождый ученикъ, зголошаючійся до I. клясы гимн., котрый ходивъ до публичной школы народной, мае выказатися свѣдоцтвомъ школьнымъ тойже школы.

Кождый ученикъ ново вступаючій мае уплатити таксу вступну въ ильkости 2 зр. 10 кр.

Кождый ученикъ безъ вынятку мае зложити 1 зр. яко датокъ на средства науковû.

Ученики, платячи оплату школьну, маютъ зложити еѣ при вписѣ або найдальше до 15. жовтня.

Понеже не вôльно мешкати ученикамъ гдеинде, якъ тôлько тамъ, где имъ Дирекція позволитъ, прото помѣщенье ученикôвъ зъ початкомъ року мае бути условно застережене зъ стороны родичѣвъ або опѣкунôвъ.

Вступнû испыты до I. г. клясы ôтбуваются дня 15. и 16. липня яко въ першôмъ терминѣ, а ôттакъ дня 1. и 2. вересня яко въ терминѣ другôмъ. Въ кождôмъ зъ тыхъ терминôвъ рѣшаеся безусловно о принятію або непринятію ученика, а повторенье испыту вступного чи то въ тôмъ самôмъ, чи то въ иншôмъ заведеню безусловно взбороняеся пôдъ карою выключеня зъ всѣхъ гимназій.

Вступнû испыты до клясъ высшихъ, якъ до I. кл. якоже и испыты поправчû будутъ ôтбуватися дня 1. и 2. вересня.

Коломыя 14. липня 1887.

Вольфъ, директоръ.

